

Köp av verksamhet

KOMMUNER, LANDSTING OCH REGIONER 2006-2013

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Köp av verksamhet

KOMMUNER, LANDSTING OCH REGIONER 2006-2013

Upplysningar om innehållet:

Lena Svensson, lena.svensson@skl.se

Sveriges Kommuner och Landsting

118 82 Stockholm Besök Hornsgatan 20

Tfn 08-452 70 00 Fax 08-452 70 50

www.skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting

1:a upplagan, november 2014

Text Helene Ersson, Mona Fridell, Siv-Marie Lindquist, Siv Stjernborg

Grafisk form och produktion Elisabet Jonsson

Bild omslaget Pia Nordlander

Tryck Linköpings Tryckeri AB

Papper Skandia 2000 White 200 gr (omslag), Skandia 2000 White 130 gr (inlaga)

Typsnitt Chronicle och Whitney

ISBN 978-91-7585-070-2

Förord

Kommuner, landsting och regioner köper allt mer verksamhet och ökningen mellan åren 2006–2013 var större de första åren men har mattats något under de senare åren. Utvecklingen ser emellertid olika ut inom olika områden. Dessutom är det stora skillnader mellan kommuner samt mellan landsting och regioner vad det gäller omfattning på upphandlad verksamhet.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) fortsätter att följa utvecklingen och i denna skrift får du på ett samlat och enkelt sätt ta del av fakta inom de olika delområdena.

I årets upplaga redovisas förutom omfattningen på verksamhetsköp i ekonomiska termer, också hur stor andel av elever, brukare och patienter som tar del av tjänsten från en privat utförare. Även uppgifter om hur stor andel av de anställda inom vård, skola och omsorg som har privat arbetsgivare presenteras.

Skriften har framarbetats av Siv-Marie Lindquist, Mona Fridell, Siv Stjernborg och Helene Ersson, avdelningen för ekonomi och styrning.

Stockholm i november 2014

Bettina Kashefi

Avdelningen för ekonomi och styrning
Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

3	Förord
4	Innehåll
5	1. Inledning
6	Marknadens storlek
9	2. Kommunernas verksamhet 2006–2013
10	Kommunal verksamhet totalt
11	Kommunernas köp av verksamhet
14	Pedagogiska verksamheter
17	Vård och omsorg
25	3. Landstingen och regionernas köp av verksamhet 2006–2013
26	Landstingen och regionernas verksamhet totalt
27	Landstingen och regionernas köp av verksamhet
30	Hälsa- och sjukvård
32	Primärvård
35	Specialiserad somatisk vård
38	Specialiserad psykiatrisk vård
39	Tandvård
41	4. Marknadsutveckling
41	Stor variation i landet
44	Större företag och koncerner
47	Fördelning av sysselsättning
54	Antal externa utförare per kommun och per landsting eller region
55	Bilaga 1 - Definitioner
55	Definitioner kommuner
59	Definitioner landsting och regioner
61	Bilaga 2 - Tabeller kommuner
65	Bilaga 3 - Tabeller landsting och regioner

Inledning

Kommunerna, landstingen och regionerna köper allt mer verksamhet för att kunna genomföra sina uppdrag. Under år 2013 köpte kommunerna verksamhet för 88 miljarder kronor, landsting och regioner för 52 miljarder. Det är en ökning med knappt 7 procent från föregående år. Den procentuella ökningen är något större i kommunerna.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) fortsätter att följa utvecklingen inom detta område. I årets upplaga redovisas även variationen i landet vad det gäller omfattningen av upphandlad verksamhet. Dessutom lämnas en kort sammanställning av den marknadsutveckling som varit de senaste åren samt en presentation av de största privata utförarna.

Som underlag används uppgifter som finns i den officiella nationella statistiken. Kostnadsuppgifterna är hämtade från Statistiska centralbyråns (SCB) Räkenskapssammandrag (RS) för kommuner respektive landsting och regioner för åren 2006–2013.

Materialet utgår för kommunerna från den verksamhetsindelning som följer utifrån SCB:s RS och för landstingen och regionerna VI 2000. Kommunernas verksamhetsstatistik är hämtad från Skolverket och Socialstyrelsen. Landstingens och regionernas verksamhetsuppgifter är hämtade från den enkätundersökning som SKL gör årligen (VI 2000). Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) från SCB har använts för att belysa sysselsättningen.

Alla uppgifter om kostnader är i löpande priser. Den beräknade procentuella förändringen mellan åren är utan korrigerings utifrån den allmänna kostnadsökningen.

Begreppet **köp av verksamhet** omfattar bara så kallad köp av kärnverksamhet och inte extern förhyrning av lokaler, entreprenader inom bygg- och infrastruktursektorn, IT-kostnader eller liknande.

Oavsett verksamhetsområde används begreppen **offentlig utförare** och **privat utförare**. De definieras i bilaga 1 på sidorna 57–58 respektive 60.

Med **total kostnad** menas kommunernas totala verksamhet exklusive affärsverksamheten. När kostnader ställs i förhållande till totala kostnader är det den totala kostnaden exklusive affärsverksamhet som avses. I bilaga 1 finns ytterligare begrepp definierade.

Marknadens storlek

Den totala kostnaden för verksamheten i kommuner och landsting samt regioner 2013 var 826 miljarder kronor, motsvarande 22 procent av BNP. Köp av verksamhet har blivit allt mer omfattande och uppgick till 140 miljarder eller 3,7 procent av BNP. Från privata utförare köptes verksamhet motsvarande cirka 3 procent av BNP.

Merparten av resurserna går till verksamheterna sjukvård, skola samt vård och omsorg. Kostnaderna för dessa verksamheter uppgick till närmare 700 miljarder kronor. Mestadelen av den köpta verksamheten, 123 miljarder, sker också inom dessa områden. En del av detta avser köp mellan kommuner samt landsting och regioner, men omkring 15 procent av kostnaden för vård, skola och omsorg är köp från privata utförare.

Det är stor variation i landet vad det gäller omfattningen av köpt verksamhet. Befolkningsrika och alliansstyrda kommuner, landsting och regioner köper en större del av verksamheten från privata utförare än övriga.

I Stockholms län köper kommuner och landsting verksamhet för 43 miljarder kronor, vilket motsvarar 25 procent av verksamhetens totala kostnad. Det kan jämföras med kommuner och landsting i Blekinge och Jämtlands län samt Region Gotland som köper verksamhet för mindre än en miljard per län.

Många berörda

- Drygt 300 000 barn och unga går i förskola, grundskola eller gymnasieskola som drivs av annan utförare än kommunen.
- I oktober 2013 hade knappt 40 000 personer som beviljats hemtjänst en privat utförare vilket är cirka 22 procent av alla hemtjänsttagare.
- Knappt 20 000 personer i åldern 65 år och äldre bor 2013 permanent i ett särskilt boende som drivs av privat utförare. Det är drygt 20 procent av samtliga äldre som bor permanent i särskilt boende.
- 4 600 barn och unga som någon gång under 2013 fick vård enligt SoL (socialtjänstlagen) eller insats enligt LVU placerades i ett HVB (hem för vård eller boende) som drivs av privat utförare. Det är 55 procent av alla berörda barn och unga.
- 17 miljoner patientbesök gjordes under 2013 hos vårdcentraler med annan utförare än landsting eller region. Det motsvarar 43 procent av alla patientbesök i primärvården och är en ökning med 55 procent sedan 2006.
- 24 procent av de 12,3 miljonerna läkarbesök i den öppna specialiserade somatiska vården producerades av annan vårdgivare än landstingen eller regionerna.
- 30 procent av läkarbesöken i den specialiserade psykiatriska öppenvården utfördes på en enhet som drivs av annan vårdgivare än landsting eller region. Motsvarande uppgift för besök hos andra yrkeskategorier än läkare är 14 procent.
- År 2012 arbetade 222 000 personer inom vård, skola och omsorg och hade en privat arbetsgivare. Det är drygt 20 procent av alla anställda i de berörda sektorerna.
- År 2013 anlidade kommuner, landsting och regioner 9 700 olika utförare inom vård, skola och omsorg.

Anm.: Samtliga källor till alla faktauppgifter om antal återfinns i de följande kapitlen.

Kommunernas köp av verksamhet 2006–2013

Sveriges kommuner köper allt mer varor och tjänster för att kunna genomföra sina uppdrag. I detta kapitel presenteras kommunernas totala kostnader uppdelade på köp av verksamhet, externa varor, köp av tjänster och bidrag samt övriga kostnader. Övriga kostnader motsvarar till stor del kostnader för egen regi.

Med köp av verksamhet avses kommunernas kostnader för verksamheter som bedrivs till exempel privata företag eller andra kommuner, för de egna kommuninnevånarnas del. I köp av verksamhet ingår enbart köp av kärnverksamhet, till exempel grundskola eller vård och omsorg om äldre. Köp av stödverksamhet, så som städning och fastighetsskötsel ingår i kostnadsposten köp av tjänster.

I kapitlet redovisas också hur införandet av valfrihetssystem har utvecklats över åren och hur stor andel barn, elever, unga och äldre som tar del av tjänster från privata utförare.

Tabell 1. Kommuners köp av verksamhet år 2013
Miljarder kronor och procent

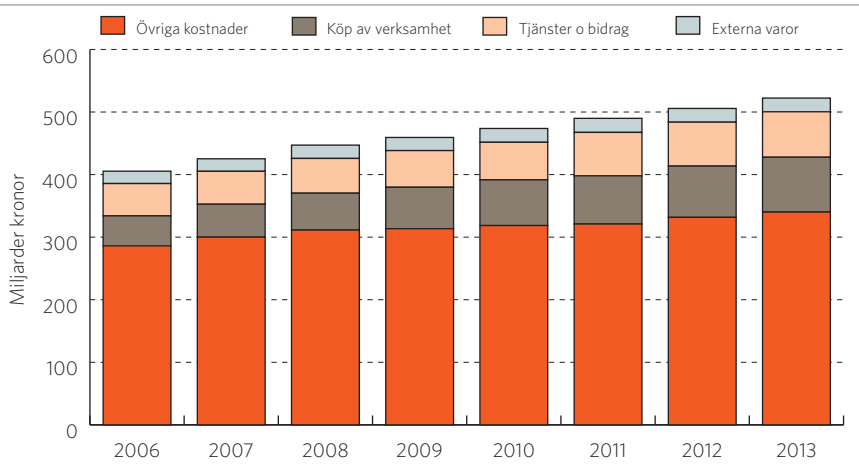
	Mdkr	Procent
Totala kostnader	522	
därav Köp av verksamhet	88	17
därav Köp av verksamhet från privat leverantör	76	14

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kommunal verksamhet totalt

Diagram 1. Kommunernas totala kostnader åren 2006–2013

Miljarder kronor

Källa: Statistiska centralbyrån.

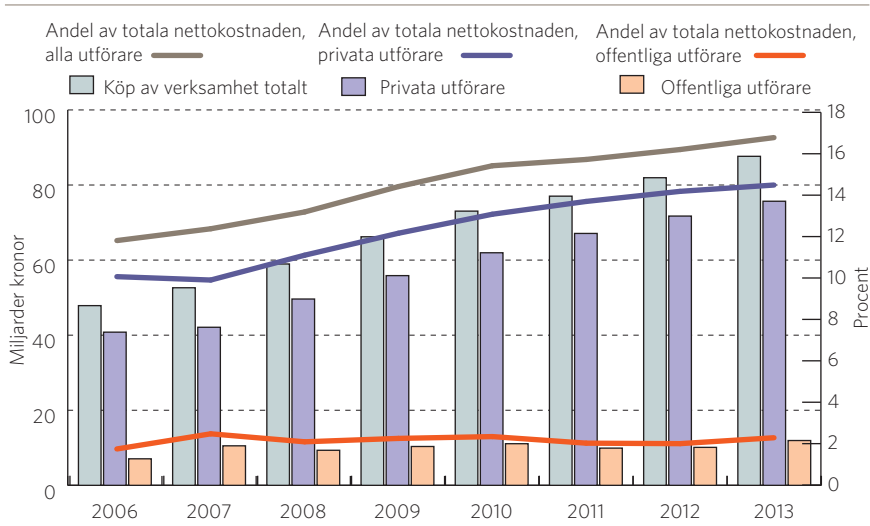
Kommunernas totala kostnader uppgick till 522 miljarder kronor under 2013 varav köpt verksamhet uppgick till 88 miljarder. Externa varor köptes för 22 miljarder och kostnader för tjänster och bidrag till exempel tjänster, konsultuppdrag, ekonomiskt bistånd och externa lokalhyror uppgick till 73 miljarder. Sammanlagt uppgår de externa kostnaderna till 182 miljarder. Andelen externa kostnader har ökat från 29 procent 2006 till 35 procent 2013.

Den största kostnadsposten enligt indelningen i diagram 1 är ”Övriga kostnader”, vilka uppgick till 340 miljarder kronor under 2013 och som till största delen utgörs av kostnader för verksamhet i egen regi, bland annat ingår alla personalkostnader i denna post. Kostnaderna för egen regi utgör cirka två tredjedelar av de totala kostnaderna.

Kommunernas köp av verksamhet

Diagram 2. Kommunernas köp av verksamhet fördelat per utförare 2006–2013

Miljarder kronor samt andel av totala kostnader i procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kostnaderna för köp av verksamhet har ökat från 48 miljarder kronor under 2006 till 88 miljarder under 2013. Under 2013 utgjorde andelen köpt verksamhet 17 procent av kommunernas totala kostnader, vilket innebär en ökning med 5 procentenheter jämfört med 2006.

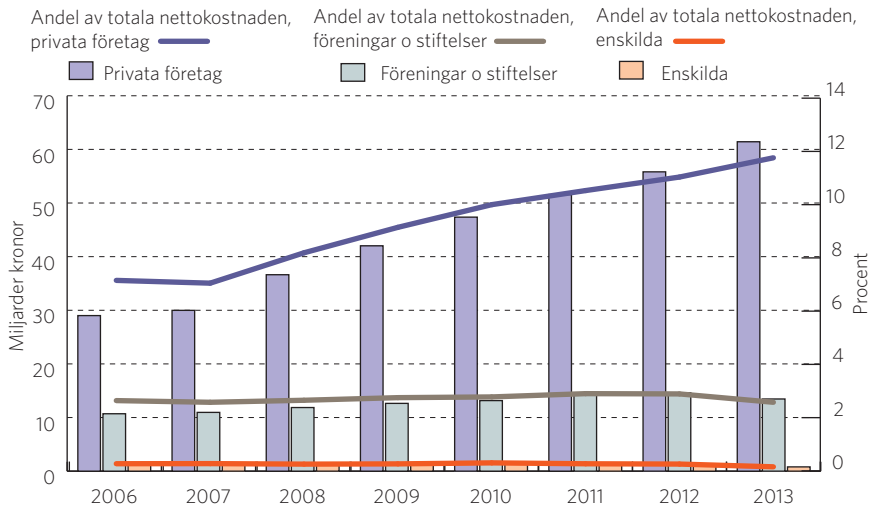
Det är köp från privata utförare som ligger bakom nästan hela ökningen. Kostnaderna för köp från privata utförare har ökat från 41 miljarder 2006 till 76 miljarder 2013. Andelen köpt verksamhet från privata utförare har ökat från 10 till 14 procent av de totala kostnaderna mellan 2006 och 2013 medan andelen köp från offentliga utförare har legat runt 2 procent under nästan hela perioden.

I Räkenskapssammandraget är försäljning till andra kommuner och landsting exkluderade på riksnivå för att undvika dubbelredovisning av kostnaden. Med denna nettoberäkning uppgick köp från offentliga utförare till 2 miljarder kronor under 2013. Ur de enskilda kommunernas perspektiv är det också intressant att följa upp bruttokostnaderna för köp från andra kommuner. Utgår man från bruttokostnaderna för köp från offentliga utförare är de kostnaderna, liksom de totala kostnaderna för köp av verksamhet, cirka 11 miljarder högre under 2013 jämfört med nettokostnaderna. Det innebär att kom-

munerna köper nästan dubbelt så mycket verksamhet från varandra än vad som framgår i Räkenskapssammandraget.

Diagram 3. Kommunernas köp från privata utförare 2006-2013

Miljarder kronor och procentuell andel per organisationsform i procent

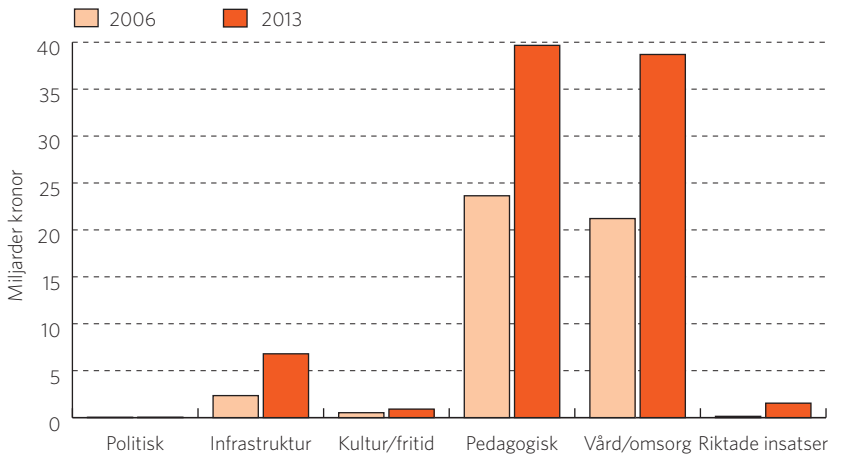
Källa: Statistiska centralbyrån.

Under år 2013 köpte kommunerna verksamhet från privata utförare för 76 miljarder kronor, vilket motsvarar 14 procent av kommunernas totala kostnader. Större delen, 61 miljarder eller 12 procent levererades av privata företag (aktiebolag, handelsbolag eller enskilda företag) medan föreningar och stiftelser stod för 14 miljarder, 3 procent. Köp av verksamhet från enskilda personer, till exempel personliga assistenter, kontaktpersoner och familjehemsplaceringar stod för en mycket liten del.

Företagens andel har ökat med nästan 5 procentenheter sedan 2006 medan föreningarnas andel har varit tämligen oförändrad. Det är framförallt inom skolverksamhet och äldreomsorg som andelen köpt verksamhet från företagen har ökat.

Diagram 4. Kommunernas köp av verksamhet 2006 och 2013 fördelat per verksamhet

Miljarder kronor

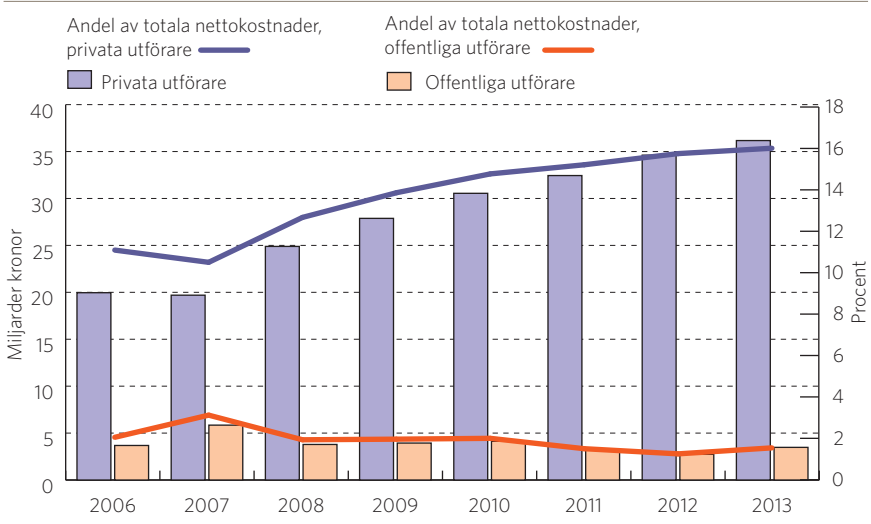
Källa: Statistiska centralbyrån.

De pedagogiska verksamheterna står för cirka 43 procent av kommunernas totala kostnader och har även störst summa för köp av verksamhet, 40 miljarder kronor under 2013, vilket motsvarar knappt 18 procent av de totala kostnaderna för pedagogisk verksamhet. Inom de pedagogiska verksamheterna köper kommunerna platser dels från varandra, dels från fristående huvudmän. Kommunerna köper också mycket verksamhet inom vård och omsorg, 39 miljarder under 2013. Det är inom vård och omsorg som andelen köp av verksamhet i förhållande till verksamheternas totala kostnader är högst och uppgick under 2013 till drygt 18 procent.

Inom infrastruktur har köpt verksamhet ökat från 2 miljarder kronor 2006 till 7 miljarder 2013. Andelen köpt verksamhet ökade från knappt 8 procent till drygt 17 procent. Ökningen beror på att allt större del av räddningstjänsten köps från kommunalförbund.

Pedagogiska verksamheter

Diagram 5. Pedagogiska verksamheter: köp av verksamhet 2006–2013 per utförare
Miljarder kronor och procentuell andel

Källa: Statistiska centralbyrån.

De totala kostnaderna för köpt verksamhet inom de pedagogiska verksamheterna har ökat från 24 miljarder kronor 2006 till 40 miljarder 2013. Kostnaderna för köp från offentlig utförare har minskat något medan köp från privata utförare har ökat från 20 miljarder 2006 till 36 miljarder 2013. Ökningen beror på att andelen barn och elever som går i fristående verksamheter ökar för varje år.

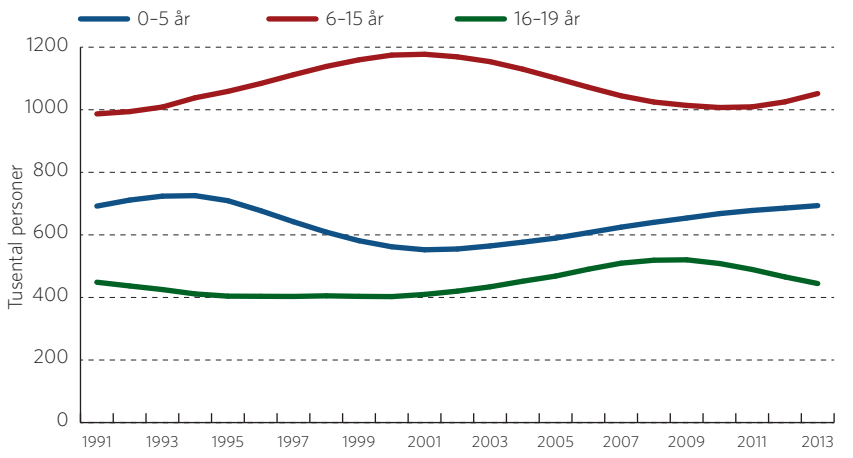
De privata utförarnas andel av de totala kostnaderna har ökat från 11 till 16 procent mellan 2006–2013. Det är framförallt andelen köp från privata företag som har ökat. Inom förskolan och grundskolan står även föreningar och stiftelser för en del av ökningen. De senaste åren har dock ökningstakten mattats av något, från 10–12 procents ökning under 2006–2010 till 4–6 procents ökning 2011–2013. Kostnad per typ av privat utförare framgår av Bilaga 2.

Förskole- och skolverksamhetens omfattning är starkt beroende av befolkningens ålderstruktur (diagram 6 på sidan 15).

Under den aktuella perioden har den stora ungdomspuckeln med barn födda åren 1988–1995 passerat genom grund- och gymnasieskolan. Detta har påverkat utvecklingen, i synnerhet gymnasieskolan där ett stort antal friskolor etablerat sig under perioden när antalet gymnasieelever ökade kraftigt.

Diagram 6. Befolkningsutveckling i åldern 0–19 år mellan åren 1991 och 2013

Tusental personer

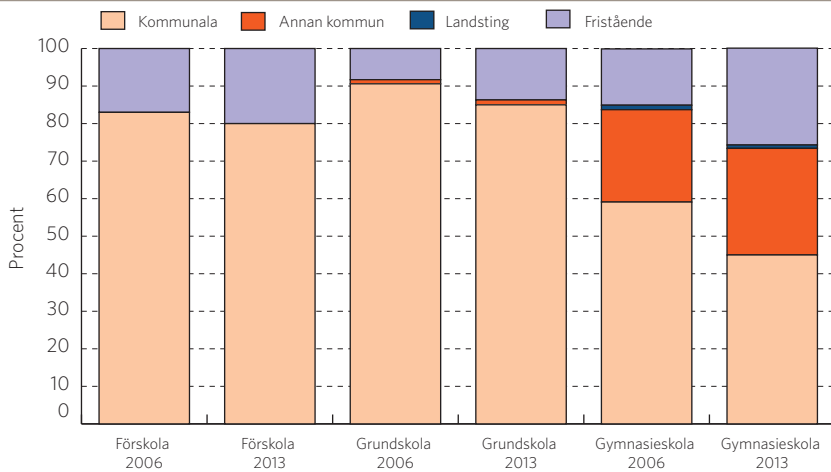

Källa: Statistiska centralbyrån.

De flesta förskolebarn går antingen i en kommunal förskola i den egna kommunen eller i en fristående förskola. Sedan 2006 har andelen i fristående förskola ökat från 17 till 20 procent. Inom förskolan tog etableringen av fristående alternativ fart redan i början av 1990-talet och därför sker det numera inte så stora förändringar mellan åren.

Diagram 7. Pedagogiska verksamheter: andel av kommunens barn och elever som fördelas på olika utförare 2006–2013

Procent

Källa: Skolverket.

Variationerna är stora mellan kommunerna när det gäller andelen barn som väljer fristående förskola. I knappt 50 kommuner, vilket motsvarar 20 procent av Sveriges 290 kommuner går inga barn i fristående förskola. Å andra sidan finns det kommuner där de flesta barn går i fristående förskola. Det är förorts-kommunerna till Stockholm som har störst andel barn i fristående förskolor.

I grundskolan går de flesta elever, 85 procent år 2013, i en grundskola i den egna kommunen. Cirka 1 procent av eleverna går i en annan kommuns skola och 14 procent går i en fristående skola. Andelen elever i fristående skolor har ökat med drygt 5 procentenheter sedan 2006 medan andelen i egna skolor minskat med motsvarande. Inom grundskolan är det främst elever i storstadsområdena och i större städer som väljer fristående skola eller annan kommuns skola. I nästan hälften av kommunerna, i huvudsak glesbygdskommuner och mindre kommuner är andelen elever hos annan utförare 5 procent eller lägre. I den kommun som har högst andel är det knappt hälften av eleverna som går i annan utförarens skola. Med **annan utförare** avser vi annan kommun, fristående skola eller skola som drivs av landsting

Det är framförallt inom gymnasieskolan som eleverna väljer skola hos annan utförare. Det är endast 45 procent av eleverna som går i den egna kommunens gymnasieskola. En anledning är att inte alla kommuner har en egen gymnasieskola. Det blir allt vanligare att två eller flera kommuner har samverkansavtal för att kunna erbjuda eleverna ett bredare utbud av utbildningar. Andelen elever i annan kommuns gymnasieskola uppgår till 8 procent och har ökat under de senaste åren.

Elever som går i fristående gymnasieskola uppgår till 26 procent. Sedan 2006 har andelen ökat med cirka 11 procentenheter. De senaste åren har ökningen dock stannat av och andelen varit ganska stabil. Antalet elever har blivit färre vilket har föranlett nedläggning av gymnasieskolor och konkurser. Den kraftiga nedgången i elevkullarna började 2009 och antalet elever beräknas bli färre fram till 2015 för att därefter återigen öka.

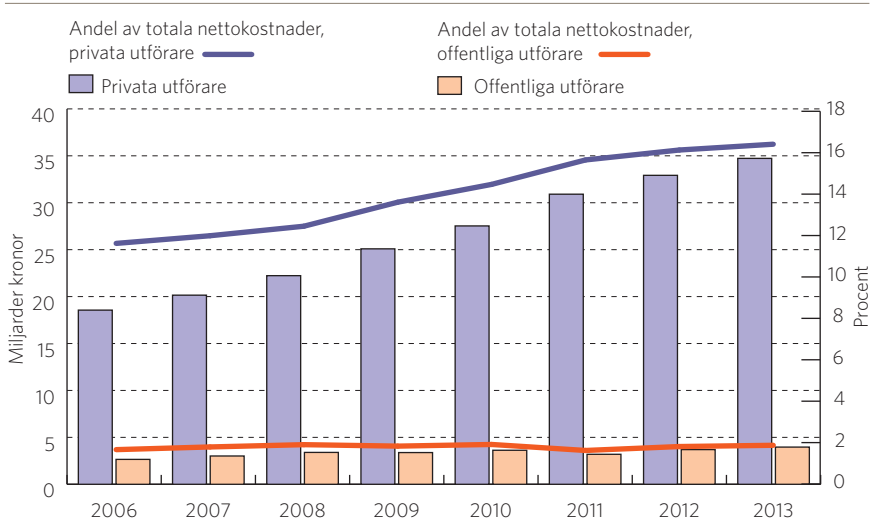
Under 2013 gick 97 000 barn i fristående förskola, 130 000 elever i fristående grundskola och 85 000 elever i fristående gymnasieskola.¹

1. Skolverkets rapport 410 *Privata aktörer inom förskola och skola* samt Friskolornas riksförbund *Fakta om friskolor 2014*.

Vård och omsorg

Diagram 8. Köp av verksamhet 2006–2013 fördelat per utförare

Miljarder kronor och procentuell andel

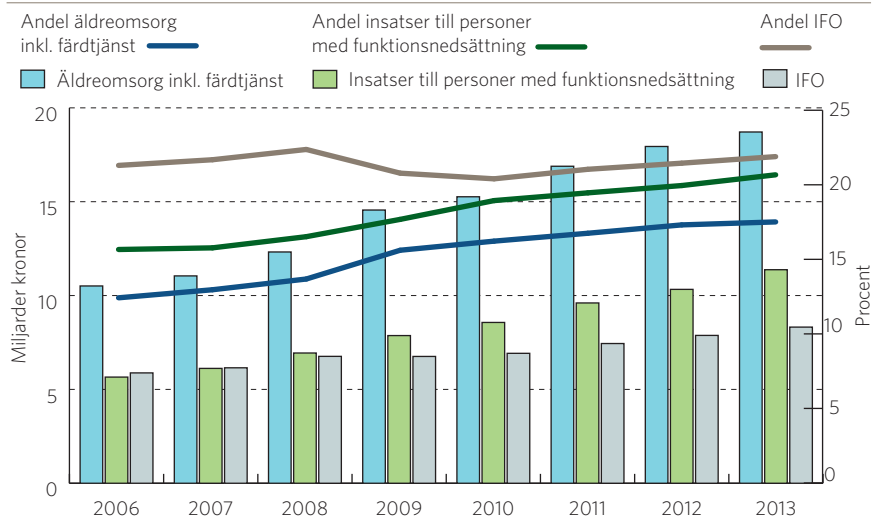

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kostnaderna för köpt verksamhet inom vård och omsorg har totalt ökat från 21 miljarder kronor 2006 till 39 miljarder 2013. Kostnaderna för köp från offentlig utförare har varit ganska oförändrade mellan 2006 och 2013 medan köp från privata utförare har ökat från 19 miljarder 2006 till 35 miljarder 2013. De privata utförarnas andel av totala kostnader har ökat från knappt 12 procent till drygt 16 procent mellan 2006 och 2013. Det är privata företag som står för nästan hela ökningen, medan andelen för föreningar och stiftelser samt enskilda är tämligen oförändrad. De senaste åren har dock ökningstakten mattats av något, från 8–10 procents ökning per år under 2006–2011 till 5–6 procents årlig ökning 2012–2013. Kostnad per typ av privat utförare framgår av Bilaga 2.

Diagram 9. Vård och omsorg: köp av verksamhet 2006 och 2013 fördelat per delverksamhet, andel av delverksamheternas nettokostnader

Miljarder kronor och procentuell andel

Källa: Socialstyrelsen och Statistiska centralbyrån.

Stor del av äldreomsorgen utförs i egen regi. Andelen köpt verksamhet har dock ökat mellan 2006 och 2013, från 12 till 17 procent av de totala kostnaderna. Verksamheter som köps är bland annat korttidsvistelse, särskilt boende och hemtjänst.

Andelen köpt verksamhet inom individ- och familjeomsorgen (IFO) har varit i stort sett oförändrad under åren 2006 till 2013, drygt 21 procent. Om man undantar kostnaderna för ekonomiskt bistånd, som ju är en transferering till enskilda och hushåll, så ökar andelen köpt verksamhet väsentligt. Köp av verksamhet som gäller missbrukarvård för vuxna samt barn- och ungdomsvård uppgick under 2013 till drygt en tredjedel av de totala kostnaderna för dessa verksamheter.

Stöd och omsorg till personer med funktionsnedsättning enligt LSS

Andelen köpt verksamhet riktad till personer med funktionsnedsättning har ökat från 16 procent till 21 procent. För verksamhet enligt lagen och stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är andelen köpt verksamhet cirka 20 procent och för verksamhet enligt soL cirka 23 procent. I bägge fallen är privata företag dominerande som utförare.

För personlig assistans, som både kan beslutas av kommuner och av Försäkringskassan, har brukarna kunnat välja utförare sedan insatsen infördes 1994. För den statligt beslutade assistansen (personlig assistans enligt social-

försäkringsbalken (SFB) har kommunernas marknadsandel som utförare minskat under lång tid och uppgår nu till knappt 40 procent. Av den statligt beslutade assistansen finansierade kommunerna drygt 18 procent genom basansvaret för utförande och finansieringsansvaret för de 20 första timmarna per vecka.

Antalet valfrihetssystem ökar

Kommuner, landsting och regioner kan välja mellan att upphandla tjänsten med vanligt anbudsförfarande, ofta kallad entreprenadmodellen eller att införa en valfrihetsmodell. I valfrihetsmodellen väljer brukaren själv mellan godkända utförare (både privata och offentliga), men kommunen eller landstinget/regionen behåller ansvaret för finansieringen.

Tabell 2. Beslutsläge valfrihetssystem enligt LOV i kommuner 2010–2014
Antal och procent

	Apr 2010	Apr 2011	Apr 2012	Apr 2013	Okt 2014	Andel av befolkning, % okt 2014
Har infört LOV	45	89	118	143	153	67
Beslut att LOV ska införas	72	69	51	36	25	4
Utredde införande av LOV	79	26	52	37	31	7
Beslut att inte införa LOV	12	28	27	41	47	16
Utredde inte LOV	82	78	42	33	31	6
Beslut om att avbryta LOV					3	

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting.

Över hälften av kommunerna har i oktober 2014 infört ett valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV). Fagersta, Kristinehamn och Södertälje har haft LOV och beslutat att avbryta.

149 kommuner svarade på SKL:s enkätundersökning 2014 om andelen privata utförare inom hemtjänsten. I 49 kommuner, det vill säga en tredjedel av kommunerna som rapporterat, överstiger inte den privata andelen 2 procent, i 25 kommuner är den privata andelen 3–10 procent och 41 kommuner har 11–50 procent av hemtjänsten förlagd på privat utförare. I åtta kommuner motsvarar den privata andelen 51–99 procent och fem kommuner har all hemtjänst förlagd på privata utförare. Det är Nacka, Vellinge, Staffanstorps, Täby och Upplands-Väsby.

Kommuner, landsting och regioner är skyldiga att annonsera fastställda förfrågningsunderlag för beslutade valfrihetssystem på Konkurrensverkets webbplats www.valfrihetswebben.se. I oktober 2014 fanns det 294 annonser om kommunala valfrihetssystem och 112 annonser om valfrihetssystem inom landsting och regioner. 164 kommuner och 22² landsting annonserade om ett eller flera valfrihetssystem.

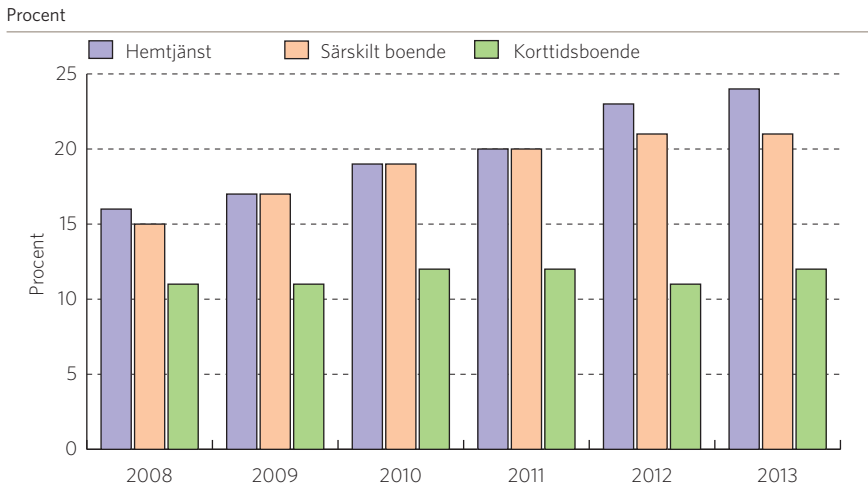
2. Utöver landets 21 landsting och regioner betraktas Värdbolaget TioHundra, som är ett samarbete mellan Norrtälje kommun och Stockholms läns landsting, i detta sammanhang som ett landsting.

Den vanligaste tjänsten inom valfrihetssystemet är hemtjänst inklusive service och hemsjukvård. Över 50 kommuner annonserar om valfrihetssystem för avlösning och ledsagning, antingen enligt LSS eller socialtjänstlagen (SoL), knappt 30 kommuner annonserar för daglig verksamhet enligt LSS. 6 kommuner annonserar om familjerådgivning och 12 kommuner har i större eller mindre omfattning infört valfrihetssystem inom särskilt boende för äldre.

Andel av personer 65 år och äldre med privat utförare

Socialstyrelsen publicerar sedan några år tillbaka statistik över andelen personer i åldern 65 år och äldre som har insatser enligt SoL som utförs av privat utförare. I statistiken görs ingen skillnad om verksamheten är upphandlad enligt entreprenadmodellen eller om det är ett valfrihetssystem.

Diagram 10. Beviljade/beräknade hemtjänsttimmar, personer i särskilt boende och dygn i korttidsboende, de privata utförarnas andel år 2008–2013

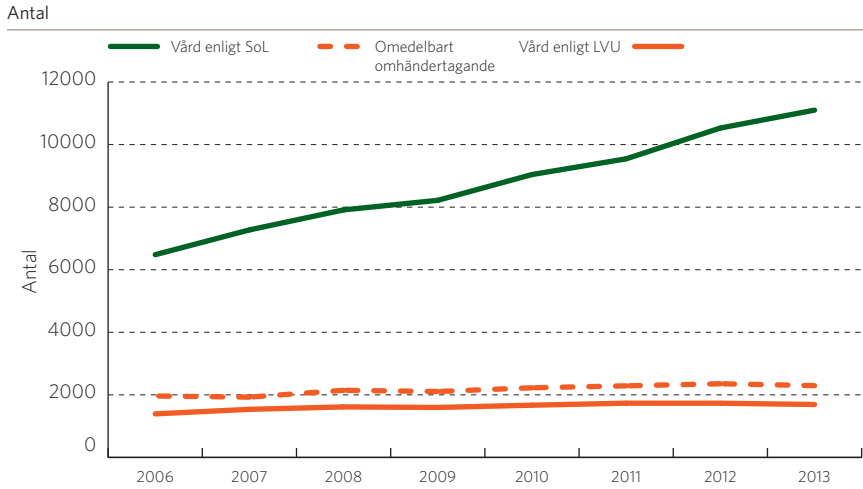
Källa: Socialstyrelsen.

De privata utförarnas andel av hemtjänsten har ökat med cirka 8 procentenheter mellan 2008 och 2013. De privata utförarnas andel har även ökat inom särskilt boende medan det endast skett mycket små förändringar avseende korttidsboenden.

Vid mättillfället den 1 oktober 2013 utfördes 24 procent av drygt 5 200 000 beviljade/beräknade hemtjänsttimmar inom äldreomsorgen av privata utförare. Vid samma tillfälle var det knappt 90 000 personer i åldern 65 år och äldre som bodde permanent i särskilt boende. Av dem bodde 21 procent i särskilt boende som drevs av privata utförare. Drygt 7 000 personer i åldern 65 år och äldre erhöll korttidsvård och de privata utförarnas andel av antalet dygn i korttidsboende i äldreomsorgen uppgick till 12 procent.

Vård av barn och unga

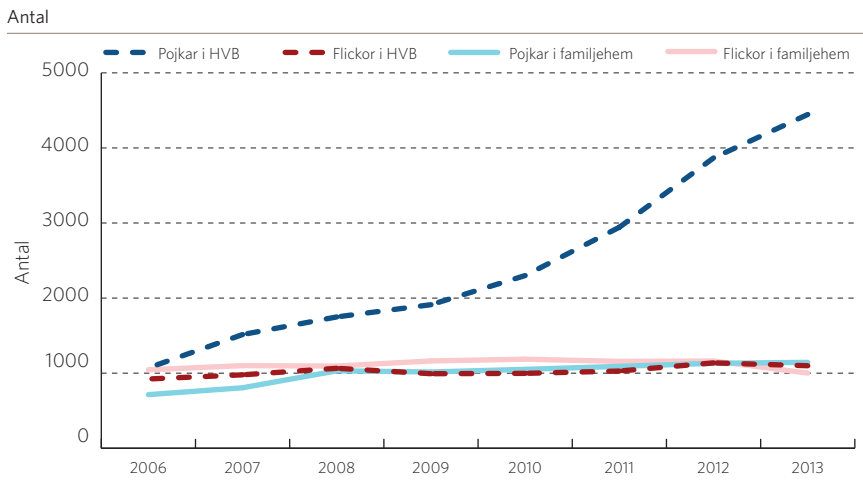
Diagram 11. Barn och unga i åldern 0–20 år med påbörjade heldygnsinsatser 2006–2013 efter insatstyp

Källa: Socialstyrelsen och Statistiska centralbyrån.

Under 2013 påbörjade drygt 12 000 barn och unga vård med stöd av SoL eller enligt lagen om vård av unga (LVU) i hem för vård eller boende (HVB) eller familjehem. Ungefär 3 000 barn och unga har beslut om vård enligt både SoL och LVU. Därför blir det totala antalet beslut större än antalet berörda barn och unga³.

Diagram 12. Barn och unga 13–17 år med påbörjade heldygnsinsatser 2006–2013

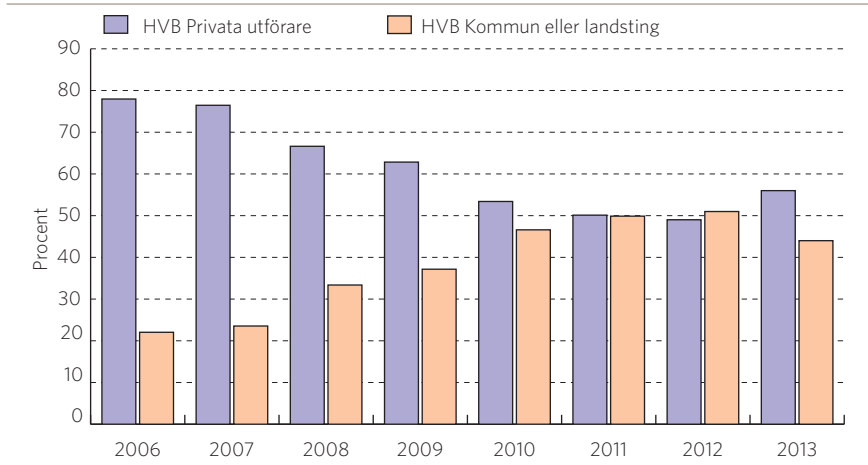
Källa: Socialstyrelsen och Statistiska centralbyrån.

3. Socialstyrelsens rapport *Barn och unga – insatser år 2013*, september 2014.

Antalet barn och unga som placeras har ökat mellan åren 2006 och 2013. Framför allt är det vård enligt SoL som ökat mest, drygt 70 procent. Den allra största ökningen har skett bland pojkar i åldern 13–17 år som placerats i HVB, där antalet placeringar har ökat med över 300 procent (diagram 12 på sidan 21).

Den största orsaken är en ökad mottagning av ensamkommande flyktingbarn, vilka oftast placeras i HVB. Antalet ensamkommande barn och unga som ansöker om asyl i Sverige har ökat kraftigt under senare år, från drygt 800 barn år 2006 till drygt 3 800 barn år 2013. Hälften av de barn och unga som placerats i HVB under 2013 bedöms vara ensamkommande barn och unga.⁴

Diagram 13. Barn- och unga med vård enligt SoL 2006–2013, andel placeringar per utförare
Procent

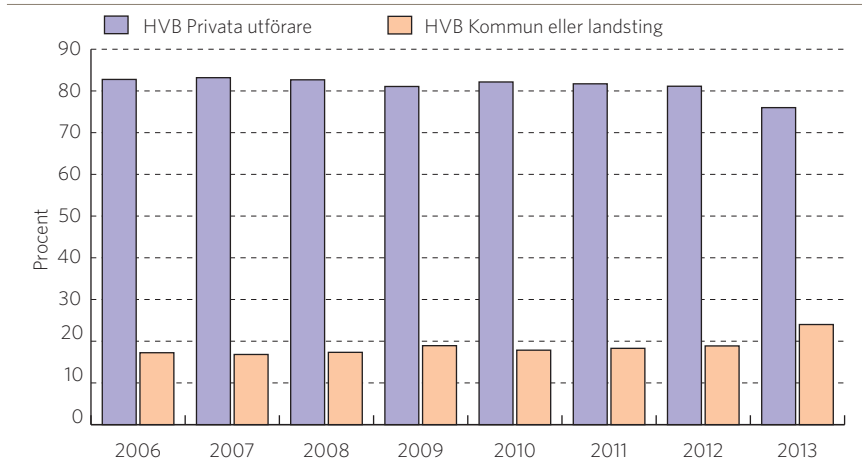

Källa: Socialstyrelsen.

Tidigare har huvuddelen av vården för barn och unga i HVB enligt SoL utförts av privata utförare men andelen som drivs av privata utförare har minskat från 78 procent under 2006 till 56 procent under 2013, även om det skett en ökning under 2013.

4. Socialstyrelsens rapport *Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och socialtjänst 2014*.

Diagram 14. Barn och unga med insats enligt LVU 2006–2013, andel placeringar per utförare
Procent

Källa: Socialstyrelsen.

När det gäller HVB enligt lagen om vård av unga (LVU) drivs större delen av privata utförare. Totalt antal platser har minskat något mellan 2006 och 2013. Under 2006 beviljades drygt 820 barn och unga vård enligt LVU. Motsvarande siffra under 2013 uppgick till 780. Andelen privata utförare har varit tämligen oförändrad men minskat under 2013 till 76 procent.

Landstingen och regionernas köp av verksamhet 2006–2013

Sveriges landsting och regioner upphandlar allt mer varor och tjänster. I detta kapitel presenteras landstingen och regionernas totala kostnader uppdelade på köp av verksamhet, externa varor, köp av tjänster och bidrag samt övriga kostnader. Övriga kostnader innehåller främst kostnader för den egna personalen.

Med köp av verksamhet avses landstingen och regionernas kostnader för hela verksamheter som bedrivs av privata företag eller andra landsting eller regioner.

I kapitlet redovisas hur införandet av valfrihetssystem har utvecklats över åren, förändringen av antalet vårdcentraler och hur stor andel patientbesök som görs hos privata utförare i primärvården och den specialiserade öppenvården.

Uppgifterna från Räkenskapssammandraget (RS) 2013 för landstingen och regionerna avser de uppgifter som fanns tillgängliga i juli 2014.

Tabell 3. Landsting och regioners köp av verksamhet år 2013

Miljarder kronor och procent

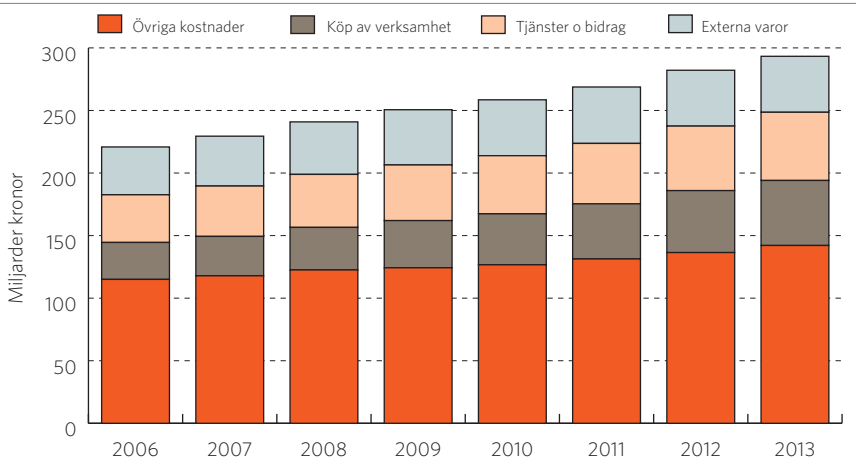
	Mdkr	Procent
Totala nettokostnader	222	
<i>därav</i> Köp av verksamhet	52	23
<i>därav</i> Köp av verksamhet från privat leverantör	34	15

Källa: Statistiska centralbyrån.

Landstingen och regionernas verksamhet totalt

Diagram 15. Landstingens totala kostnader åren 2006–2013

Miljarder kronor

Källa: Statistiska centralbyrån.

Verksamheternas totala kostnader i landstingen och regionerna uppgick år 2013 till 293 miljarder kronor. År 2006 var de totala kostnaderna cirka 221 miljarder, vilket gör att kostnaderna har ökat med 33 procent mellan 2006 och 2013.

År 2013 återfinns nästan hälften av kostnaderna i gruppen **övriga kostnader** som främst innehåller kostnader för den egna personalen, 94 procent avser löner, övriga personalkostnader och utbetalda pensioner.

Det är främst köp av verksamhet som har ökat, från 29 miljarder kronor år 2006 till 52 miljarder år 2013, vilket innebär en ökning med 76 procent under perioden. Köp av verksamhet har ökat från 13 procent av de totala kostnaderna 2006 till 18 procent 2013.

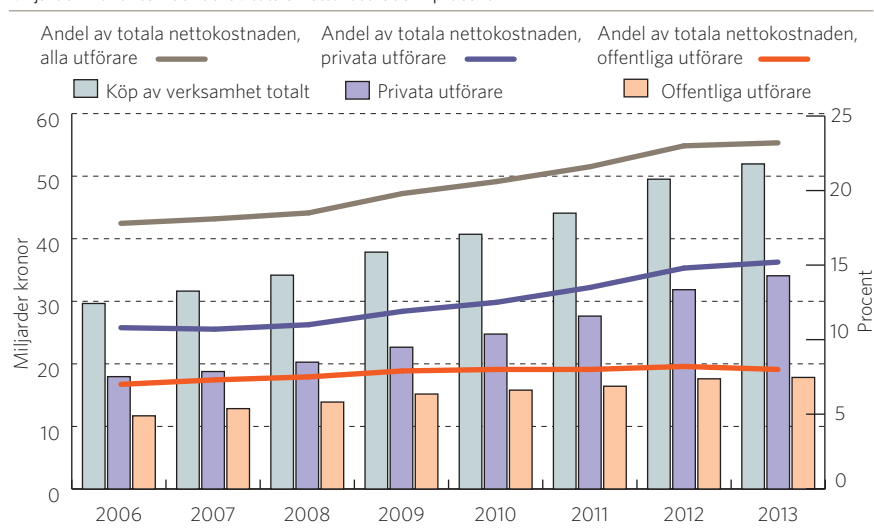
Lika stor andel svarar gruppen **tjänster och bidrag** för. Här syns dock inte en lika stor ökning, från 17 procent 2006 till 19 procent 2013. Av knappt 55 miljarder kronor avser 34 miljarder tjänster och resterande 21 miljarder bidrag. Kostnaden för bidrag har ökat med 65 procent mellan 2006 och 2013. Under samma period ökade kostnaden för tjänster med 32 procent.

Kostnaden för externa varor, inklusive läkemedel har andelsmässigt minskat från 17 procent 2006 till 15 procent 2013.

I fortsättningen av denna rapport används vid kostnadsuppgifter **nettokostnaden**⁵, som är det kostnadsbegrepp som används i landstingen och regionernas RS. Kostnaden för läkemedel inom läkemedelsförmånen är exkluderad. Totalt uppgick kostnaden för läkemedel inom läkemedelsförmånen till cirka 20 miljarder kronor år 2013. Kostnader för centrala så kallade serviceverksamheter ingår i verksamheterna⁶.

Diagram 16. Landstingens köp av verksamhet 2006–2013 fördelat på typ av utförare

Miljarder kronor samt andel av totala nettokostnaden i procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Landstingen och regionernas köp av verksamhet

Landstingen och regionernas totala nettokostnader uppgick 2013 till 223 miljarder kronor.

Under 2013 köpte landstingen och regionerna verksamhet för cirka 52 miljarder kronor. Andelen av nettokostnaden har ökat med 5 procentenheter mellan 2006 och 2013, från 18 procent till 23 procent.

5. Samtliga kostnader med avdrag för samtliga intäkter vilket är den kostnad som landstingen ska finansiera med skatter, generella statsbidrag och finansnetto. Det innebär att kostnader för verksamhet som producerats till andra än den egna befolkningen och patientavgifter har räknats av.

6. Exempel på serviceverksamheter är administration, fastighetsförvaltning, städ och kök.

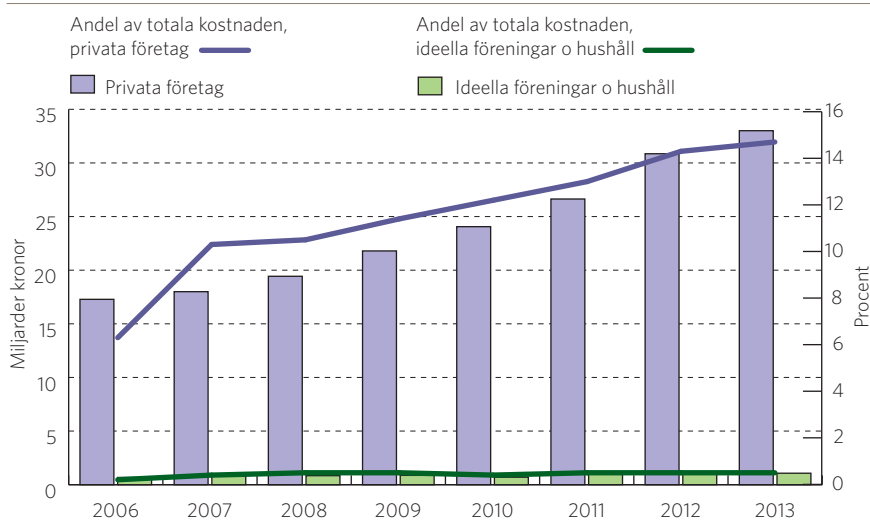
Privata utförare stod år 2013 för cirka 66 procent av kostnaden för den köpta verksamheten i landstingen och regionerna, motsvarande uppgift för 2006 var 61 procent.

När det gäller offentliga utförare köper landstingen och regionerna främst från andra landsting och landstingsägda bolag men väldigt lite från kommuner och kommunala bolag och nästan ingenting från staten.

Under perioden har den köpta verksamheten från privata utförare ökat från 11 till 15 procent och köp från offentliga utförare har under hela perioden pendlat mellan 7 och 8 procent av nettokostnaden.

Diagram 17. Landstingens köp av verksamhet 2006–2013 fördelat på typ av utförare

Miljarder kronor samt andel av totala nettokostnaden i procent

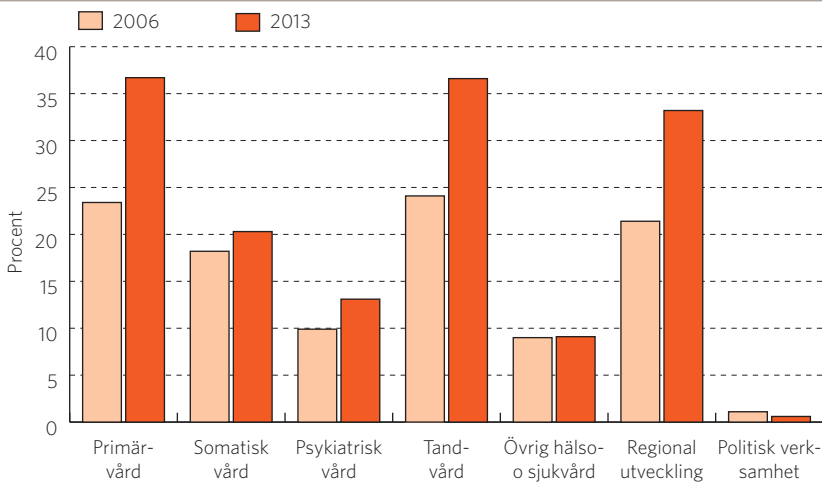
Källa: Statistiska centralbyrån.

Under 2013 köpte landstingen och regionerna verksamhet från privata utförare för 34 miljarder kronor, vilket motsvarar drygt 15 procent av totala nettokostnaden. Nästan allt, 33 miljarder levererades av privata företag. Resterade miljard levererades av ideella föreningar och stiftelser. Köp av verksamhet från hushåll och individer var i stort sett obefintlig.

Det är främst inom primärvård, tandvård samt regional utveckling och då framförallt inom trafik och infrastruktur som köpt verksamhet från privata företag har ökat.

Diagram 18. Landstingens köp av verksamhet år 2006 och år 2013 fördelat på verksamhet, procentuell andel av nettokostnaden

Procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Orsaken till ökningen i primärvården är införandet av vårdval från och med 2007 och i tandvården den bolagisering som genomförts de senaste åren. År 2013 avsåg 85 procent av den köpta verksamheten området hälso- och sjukvård, 91 procent 2006. Av de 85 procenten svarade den somatiska vården för 46 procentenheter, primärvård 27, specialiserad psykiatrisk vård 5, tandvård 4 samt övrig hälso- och sjukvård för 3 procentenheter.

Kostnaderna för köpt verksamhet inom regional utveckling avsåg till 98 procent trafik och infrastruktur. Totalt köpte landstingen och regionerna verksamhet inom trafik och infrastruktur för 8 miljarder år 2013. Andelen köpt verksamhet i förhållande till nettokostnaden har ökat med cirka 15 procentenheter mellan år 2006 och år 2013. En trolig orsak till ökningen är att flera landsting har tagit över kostnadsansvaret för kollektivtrafiken i sitt län från tidigare länsgemensamma bolag eller kommunalförbund. Sex landsting – Stockholm, Uppsala, Jönköping, Kalmar, Region Skåne samt Gävleborg – har redovisat kostnader för köpt verksamhet inom trafik och infrastruktur.

Kostnader för centrala så kallade servicekostnader ingår i verksamheterna.

Antalet valfrihetssystem ökar

Landstingen och regionerna kan välja mellan att upphandla tjänsten med vanligt anbudsförfarande, ofta kallad entreprenadmodellen eller att införa en valfrihets- eller kundvalsmodell. I valfrihetsmodellen väljer brukaren själv mel-

lan godkända utförare (både privata och offentliga), men landstingen eller regionen behåller ansvaret för finansieringen.

Stockholms läns landsting annonserar 41 valfrihetssystem i augusti 2014, medan sju landsting inte annonserade fler valfrihetssystem än det obligatoriska primärvårdsvalet⁷.

Tabell 4. Antal annonserade valfrihetssystem på Valfrihetswebben per landsting eller region
Antal

Landsting/region	Antal valfrihetssystem i maj 2013	Antal valfrihetssystem i augusti 2014
Stockholm	26	41
Uppsala	14	17
Skåne	8	14
Östergötland	3	6
Kalmar	4	5
Västmanland	3	3
Jämtland	2	3
Halland	1	3
Södermanland	2	2
Jönköping	1	2
Kronoberg	1	2
Värmland	1	2
Västernorrland	1	2
Västra Götaland	1	2
Örebro	1	2
Blekinge	1	1
Dalarna	1	1
Gotland	1	1
Gävleborg	1	1
Norrbottn	1	1
Västerbotten	1	1

Källa: www.valfrihetswebben.se

Hälso- och sjukvård

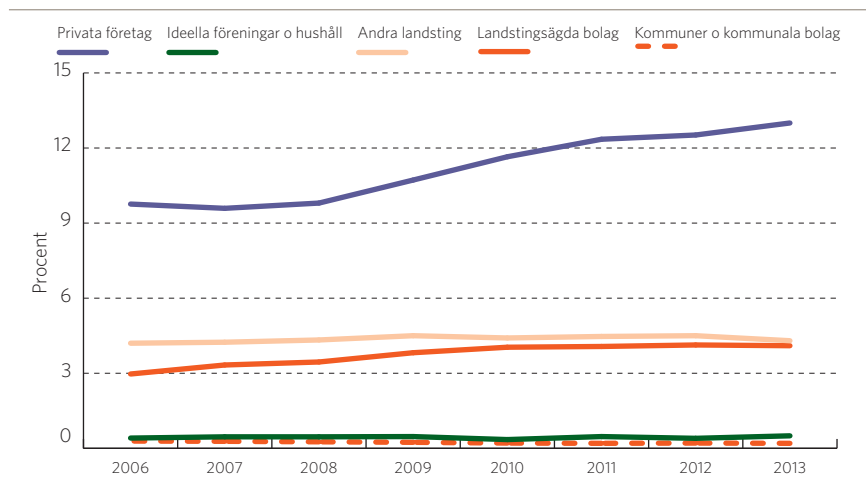
I hälso- och sjukvård ingår verksamheterna primärvård, specialiserad somatisk vård, specialiserad psykiatrisk vård, tandvård samt övrig hälso- och sjukvård. Kostnader för centrala så kallade servicekostnader ingår i verksamheterna.

Kostnaden för politisk verksamhet ingår inte i uppgifterna då definitionen ändrades 2007 och verksamheten därmed inte är jämförbar mellan åren.

7. Se www.valfrihetswebben.se.

Diagram 19. Landstingens köp av verksamhet inom hälso- och sjukvård 2006–2013 fördelat per organisationsform, procentuell andel av totala nettokostnaden

Procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Nettokostnaden för hälso- och sjukvården uppgick 2013 till 200 miljarder kronor. Landstingen och regionerna producerade själva 78 procent av verksamheten och köpte verksamhet för 22 procent eller 44 miljarder.

Andelen köpt verksamhet inom hälso- och sjukvården har ökat från cirka 18 procent av nettokostnaden år 2006 till 22 procent år 2013 eller med cirka 4 procentenheter.

Köp från privata företag ökade från 10 procent 2006 till 13 procent av nettokostnaden 2013 och offentliga utförare från 7 procent till cirka 9 procent av nettokostnaden under samma period.

Inom offentliga utförare dominerar andra landsting och landstingsägda bolag. Bland annat är en stor del av den specialiserade vården i Stockholm lagd i bolag liksom tandvården i flera landsting.

På motsvarande vis som hos kommunerna står privata företag för merparten av den köpta verksamheten från privata utförare, cirka 96 procent.

Mer än hälften, 58 procent av den köpta verksamheten inom hälso- och sjukvård år 2013 köps från privata företag, motsvarande uppgift år 2006 var 55 procent.

Primärvård

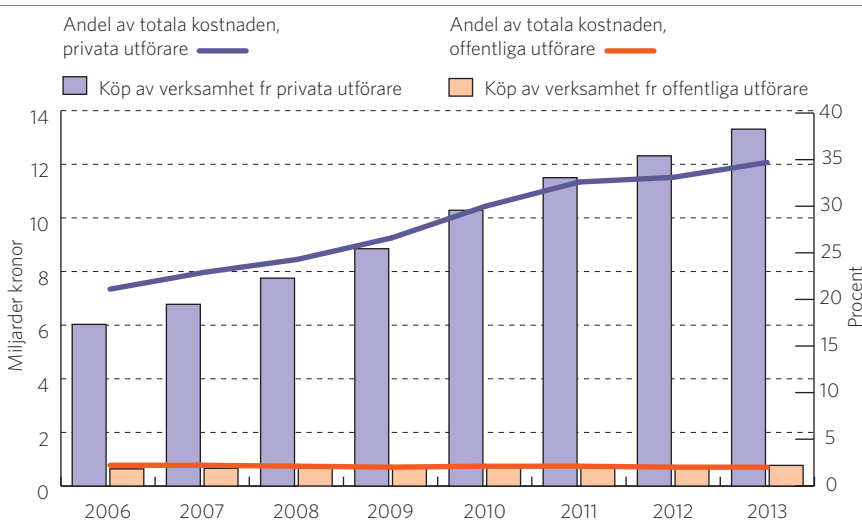
Primärvård definieras som hälso- och sjukvårdsverksamhet som inte kräver sjukhusens medicinska och tekniska resurser. Kostnader från centrala så kallade servicekostnader ingår.

Vårdvalsystemet startade i Halland 2007 och infördes i Stockholm och Västmanland 2008. Under 2009 fick invånarna i bland annat Region Skåne och Västra Götalandsregionen rätt att välja vård. Sedan 1 januari 2010 är vårdval i primärvården obligatoriskt enligt hälso- och sjukvårdslagen. Tanken med vårdvalet är att det ska vara etableringsfrihet och att invånarna själva ska få välja vilken vårdcentral de vill tillhöra.

Nettokostnaden för primärvården uppgick 2013 till 38 miljarder kronor. Landstingen och regionerna producerade själva 63 procent av verksamheten och köpte verksamhet för 37 procent eller 14 miljarder.

Diagram 20. Landstingens köp av verksamhet inom primärvård 2006-2013 fördelat på typ av utförare

Miljarder kronor samt andel av totala nettokostnaden i procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Vårdvalsystemet i primärvården innebar att ett stort antal privata nyetableringar genomfördes och det syns i diagram 20 att köpt verksamhet har ökat stadigt mellan 2006 och 2013, främst från privata utförare.

Den köpta vårdens andel av nettokostnaden för primärvård från privata utförare uppgick år 2013 till 35 procent, motsvarande uppgift för år 2006 var 21 procent. Under samma period har den köpta verksamheten från offentliga utförare legat konstant på 2 procent.

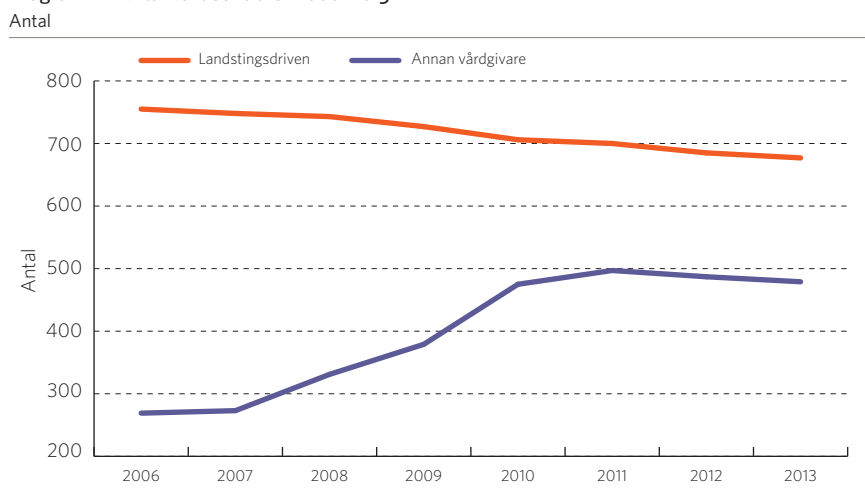
Landstingen och regionernas köp av verksamhet från privata utförare har ökat från 6 miljarder kronor år 2006 till 13 miljarder år 2013. Under samma period har landstingen och regionernas köp av verksamhet från offentliga utförare ökat från 640 miljoner kronor år 2006 till 770 miljoner år 2013.

Nästan 94 procent av den köpta vården i primärvården 2013 köptes från privata företag. Köp från andra landsting eller landstingsägda bolag svarade för drygt 3 procent, från kommuner och kommunala bolag för 2 procent och från ideella föreningar och stiftelser för mindre än en procent.

Utvecklingen av antalet vårdcentraler

Att den köpta vården från privata utförare ökar medför att även antalet vårdcentraler som drivs av annan utförare än landstingen och regionerna ökar.

Diagram 21. Antal vårdcentraler 2006–2013

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting.

Med vårdcentral avses anläggning för öppen hälso- och sjukvård som omfattar fler vårdaktiviteter än läkarvård till exempel sjuksköterskemottagning.

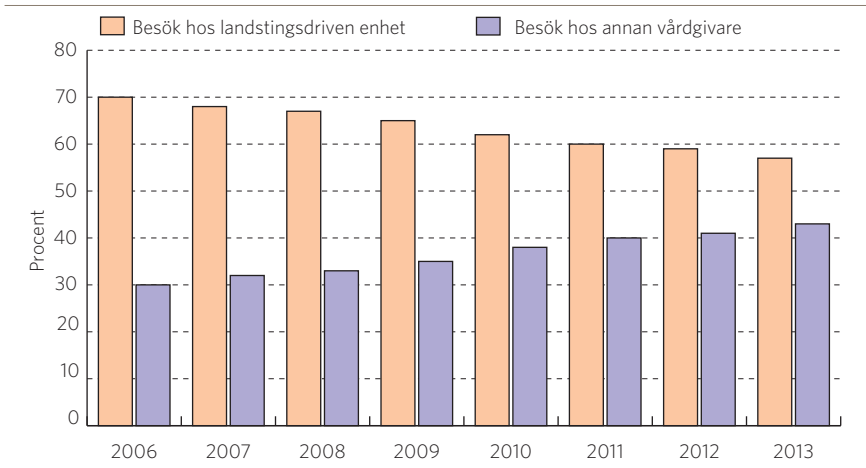
År 2013 fanns det 1 156 vårdcentraler varav 41 procent eller 479 drevs av annan utförare än landstingen och regionerna. Mellan åren 2006 och 2013 har antalet vårdcentraler totalt ökat med 132 och antalet vårdcentraler som drivs av annan utförare har ökat med 210 stycken.

Det innebär att landstingsdrivna vårdcentraler verkar ha övergått till privata enheter eller lagts ned och att nya privata enheter har tillkommit under perioden. Mellan 2012 och 2013 har dock antalet vårdcentraler minskat. Det har försvunnit 16 vårdcentraler jämnt fördelat på landstingsdrivna och drivna av annan utförare.

Förändringen av antalet besök i primärvården

Diagram 22. Besök* inom primärvården 2006-2013

Procent

*Läkarbesök samt besök hos andra yrkeskategorier än läkare.

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting.

Antalet besök i primärvården år 2013 uppgick till 40 miljoner. Av dessa utfördes 17 miljoner eller 43 procent av besöken hos annan utförare än landsting och region. Mellan 2006 och 2013 har antalet besök i primärvården ökat med drygt 9 procent. Under samma period har besök hos annan utförare än landsting och region ökat med 55 procent.

År 2013 hade Stockholms läns landsting och Landstinget Västmanland störst andel besök producerade av andra utförare, 64 respektive 62 procent. Minsta andelen fanns i Landstinget i Kalmar län och i Jämtlands läns landsting med 20 procent.

I tabell 5 ser man besöken uppdelade på läkarbesök och övriga besök.

Tabell 5. Antal besök i primärvården 2006–2013

Miljoner om inte annat anges

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Förändring 06-13, %
Läkarbesök									
Landstingsdriven	9,01	9,04	9,09	9,07	8,89	8,83	8,70	8,63	-4
Annan utförare	4,00	4,17	4,57	4,91	5,54	6,02	6,15	6,22	56
Totalt	13,01	13,21	13,65	13,98	14,43	14,85	14,85	14,86	14
<i>Andel annan utförare, %</i>	<i>31</i>	<i>32</i>	<i>33</i>	<i>35</i>	<i>38</i>	<i>41</i>	<i>41</i>	<i>42</i>	
Besök hos andra yrkeskategorier än läkare									
Landstingsdriven	16,78	16,68	16,64	16,08	15,70	15,45	15,29	14,45	-14
Annan utförare	7,22	7,66	8,17	8,60	9,47	10,08	10,60	11,17	55
Totalt	24,00	24,34	24,80	24,68	25,17	25,53	25,89	25,62	7
<i>Andel annan utförare, %</i>	<i>30</i>	<i>31</i>	<i>33</i>	<i>35</i>	<i>38</i>	<i>39</i>	<i>41</i>	<i>44</i>	
Samtliga besök									
Landstingsdriven	25,79	25,72	25,73	25,15	24,60	24,28	23,98	23,08	-10
Annan utförare	11,22	11,83	12,73	13,52	15,01	16,10	16,75	17,39	55
Totalt	37,01	37,55	38,46	38,66	39,60	40,37	40,74	40,47	9
<i>Andel annan utförare, %</i>	<i>30</i>	<i>32</i>	<i>33</i>	<i>35</i>	<i>38</i>	<i>40</i>	<i>41</i>	<i>43</i>	

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting.

Mellan 2006 och 2013 har antalet läkarbesök i primärvården ökat med 14 procent. Läkarbesök hos landstingsdrivna enheter har under samma period minskat med 4 procent medan läkarbesök hos annan utförare ökat med 56 procent.

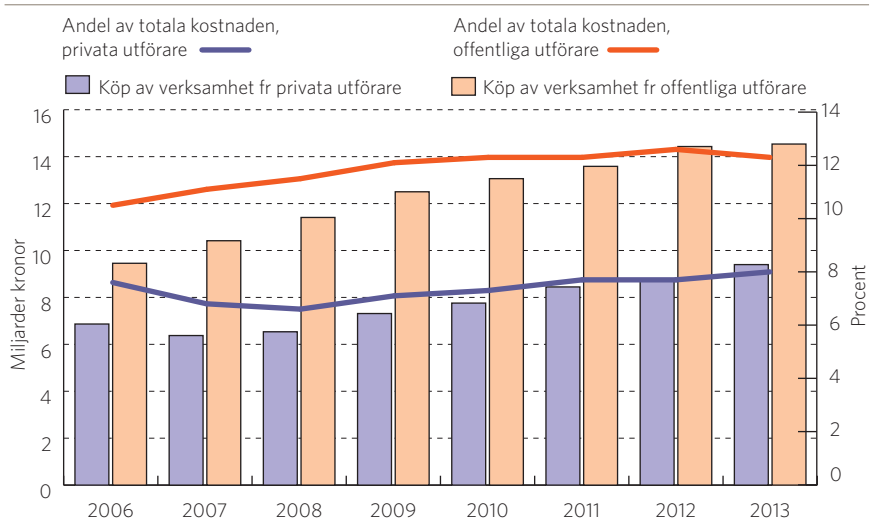
Besöken hos andra yrkeskategorier än läkare, till exempel sjuksköterska, barnmorska, sjukgymnast, psykolog, har ökat med 7 procent totalt och med 55 procent hos annan utförare.

Specialiserad somatisk vård

Specialiserad somatisk vård definieras som hälso- och sjukvårdsverksamhet som kräver mer specialiserade åtgärder än vad som kan ges i primärvård. Kostnader för centrala så kallade servicekostnader ingår.

Diagram 23. Landstingens köp av verksamhet inom specialiserad somatisk vård 2006–2013 fördelat på typ av utförare

Miljarder kronor samt andel av totala nettokostnaden i procent

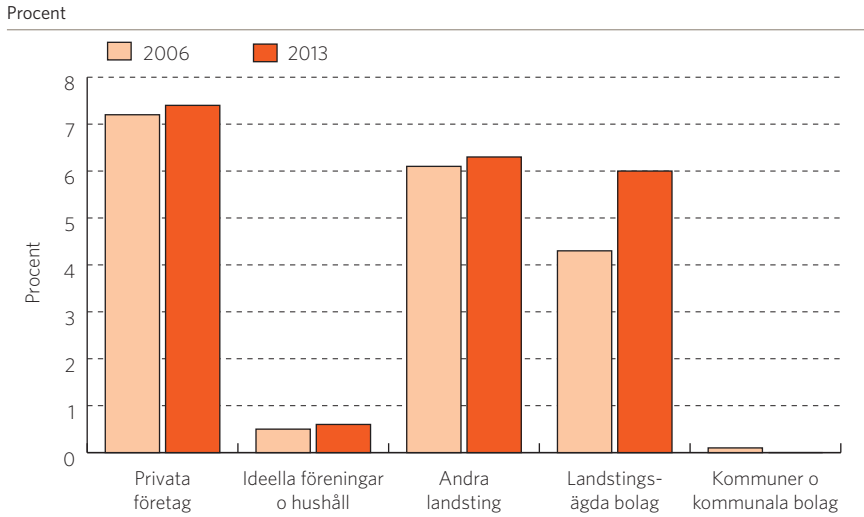

Källa: Statistiska centralbyrån.

Under 2013 köpte landstingen och regionerna specialiserad somatisk vård för 24 miljarder kronor, fördelat på 9 miljarder från privata och 14 miljarder från offentliga utförare. Därtill köptes vård utomlands för blott 21 miljoner kronor.

Kostnaden för köp av verksamhet har ökat med 47 procent mellan åren 2006 och 2013. Störst ökning återfanns för offentliga utförare med 57 procent, ökningen för privata utförare var 37 procent under samma period. En förklaring till ökningen för offentliga utförare kan vara att patienter får vård i annat landsting med anledning av att vårdgarantin inte kan uppfyllas i hemlandstinget.

Diagram 24 .Landstingens köp av verksamhet inom somatisk vård 2006–2013 fördelat per organisationsform, procentuell andel av totala nettokostnaden

Källa: Statistiska centralbyrån.

Den köpta vårdens andel av nettokostnaden för specialiserad somatisk vård uppgick år 2013 till 20 procent. Motsvarande uppgift för år 2006 var 18 procent.

Till skillnad från primärvården kommer den köpta verksamheten inom den specialiserade somatiska vården främst från offentliga utförare och då framförallt från andra landsting.

Störst andel av nettokostnaden år 2013, uppdelat per typ av leverantör, har köpt verksamhet från privata företag med 7 procent, från andra landsting med 6 procent samt från landstingsägda bolag med 6 procent.

Förändringen av antalet besök i specialiserad somatisk vård

Antalet läkarbesök i den öppna specialiserade somatiska vården uppgick år 2013 till 12 miljoner, av dessa producerades drygt 24 procent av annan vårdgivare än landstingen eller regionerna.

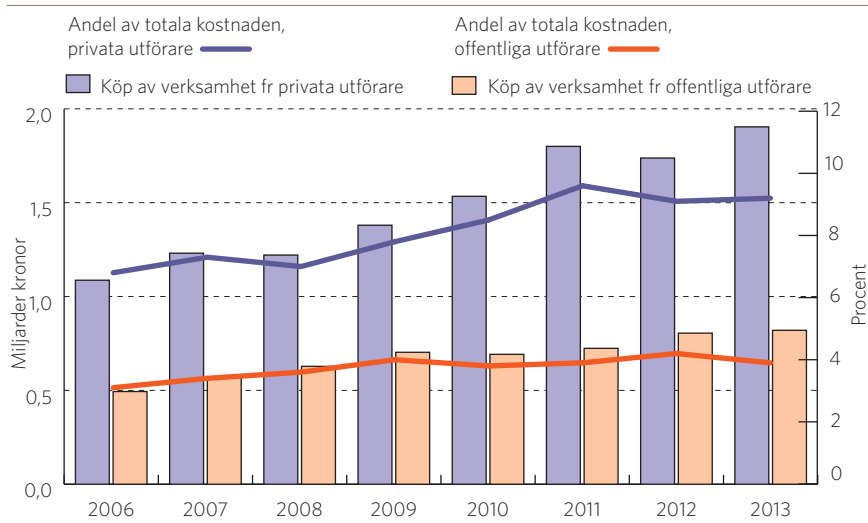
Antalet besök har ökat med drygt 4 procent mellan 2006 och 2013. I landsting och region har antalet besök ökat med nästan 6 procent medan antalet besök hos annan vårdgivare är på samma nivå år 2013 som år 2006.

Specialiserad psykiatrisk vård

Specialiserad psykiatrisk vård definieras som hälso- och sjukvårdsverksamhet som kräver mer specialiserade åtgärder än vad som kan ges i primärvård. Kostnader för centrala så kallade servicekostnader ingår.

Diagram 25. Landstingens köp av verksamhet inom specialiserad psykiatrisk vård 2006–2013 fördelat på typ av utförare

Miljarder kronor samt andel av totala nettokostnaden i procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Den köpta psykiatriska vården uppgick år 2013 till 3 miljarder kronor, Stockholms läns landsting stod för nästan hälften av köpesumman, 1,4 miljarder.

Landstingen och regionerna köpte vård från privata utförare för knappt 2 miljarder kronor vilket motsvarade 70 procent av den köpta verksamheten för specialiserad psykiatrisk vård.

Andel av nettokostnaden för den köpta vården från privata utförare har ökat från cirka 7 procent år 2006 till drygt 9 procent år 2013. Motsvarande uppgift för offentliga utförare var 3 procent år 2006 och 4 procent år 2013.

Förändringen för privata utförare mellan 2008 och 2009 beror till stor del på att Stockholm skrev vårdavtal med ett privat företag gällande öppenvårdsmottagningar. Detta kan även förklara något av ökningen av besök hos annan vårdgivare.

Förändring av besök inom specialiserad psykiatrisk vård

Antalet besök i den öppna specialiserade psykiatriska vården uppgick år 2013 till 5 miljoner, av dessa producerades cirka 18 procent av annan vårdgivare än

landstingen eller regionerna. Av de cirka en miljon läkarbesök som producerats under år 2013 utfördes 30 procent på en enhet som drivs av annan vårdgivare än landsting eller region. Motsvarande uppgift för övriga besök⁸ är 14 procent.

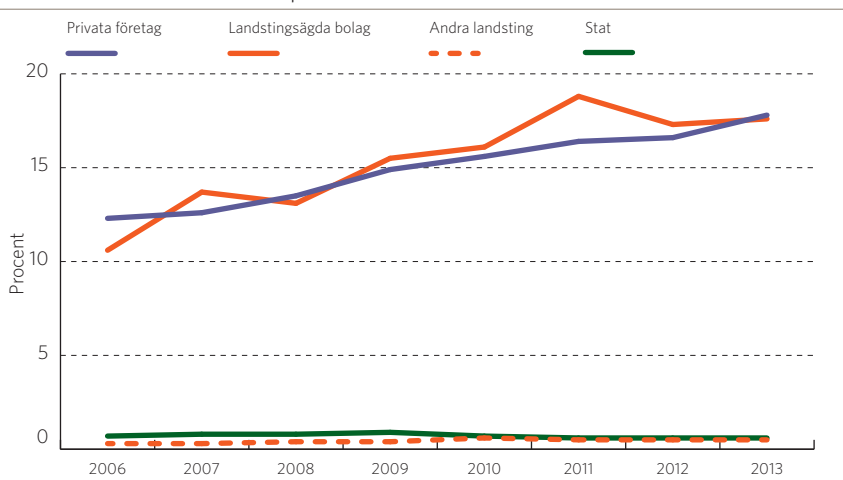
Antalet besök har ökat med drygt 21 procent mellan 2006 och 2013. I landsting och regioner har antalet besök ökat med nästan 11 procent medan antalet besök hos annan vårdgivare har mer än fördubblats mellan 2006 och 2013.

Tandvård

Tandvård definieras som allmän tandvård, kollektiv tandvård, specialisttandvård, sjukhustandvård inklusive tandvård som ges vid övriga vårdinstitutioner samt tandtekniska laboratorier.

Diagram 26. Landstingens köp av verksamhet inom tandvården 2006–2013 fördelat per organisationsform

Andel av nettokostnaden för tandvård i procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Landstingen och regionernas nettokostnad för tandvård uppgick år 2013 till 5 miljarder kronor. Landstingen och regionerna producerade 63 procent av verksamheten själva och köpte verksamhet för 2 miljarder eller 37 procent.

Enligt tandvårdslagen är landstingen och regionerna skyldiga att erbjuda regelbunden tandvård till alla barn och ungdomar till och med det kalenderår de fyller 19 år. Lagen ger landstingen och regionerna möjlighet att träffa avtal med privata utförare. Samtliga landsting har tecknat sådana avtal, vilket gör att drygt 49 procent av den köpta vården kommer från privata företag.

8. Övriga besök = besök hos andra yrkeskategorier än läkare, till exempel psykologer, kuratorer, sjuk-sköterskor.

År 2012 uppgick kostnaden för den privata tandvården till cirka 11 miljarder kronor och den uppskattade privatiseringsgraden till 60 procent totalt och mellan 2 till 5 procent inom barntandvården⁹.

Som tidigare nämnts har flera landsting bolagiserat sin tandvård. Det gör att 48 procent av den köpta vården kommer från landstingsägda bolag.

9. Källa: Grant Thornton, *Den privata vård- och omsorgsmarknaden ur ett finansiellt perspektiv*.

Marknadsutveckling

En allt större del av kärnverksamheten produceras i privat regi. Konkurrensutsättning är ett sätt att försöka effektivisera verksamheten eller öka inflytandet för brukare, patienter och elever genom att låta dem välja utförare. Det har politiskt också framförts en vilja att öka kvaliteten i välfärden genom att låta en mångfald av utförare vara med och utveckla tjänsterna.

I detta kapitel presenteras större företag och koncerner som verkar inom vård, skola och omsorg. En kort redovisning görs också över utvecklingen mellan åren 2006 och 2013 inom de olika delbranscherna omsorg med boende, personlig assistans, socialtjänstrelaterad omsorg, primärvård och utbildning.

I kapitlet redovisas också hur antalet sysselsatta fördelas mellan offentliga och privata arbetsgivare och mellan delbranscherna. Dessutom presenteras hur många utförare som finns, fördelade per kommun samt per landsting och region.

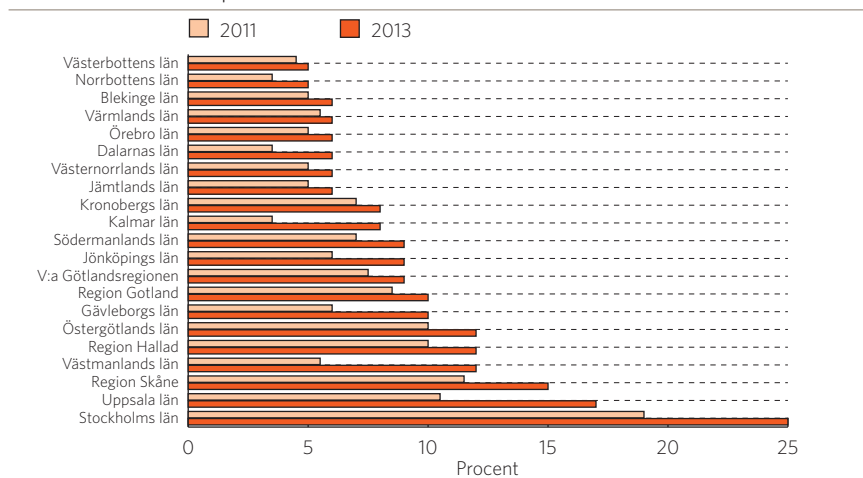
Stor variation i landet

Det är stor variation i landet vad gäller omfattning av köp av verksamhet inom vård, skola och omsorg. Störst andel köp av verksamhet förekommer i Stockholms län där 25 procent av bruttokostnaden är köp av verksamhet, att jämföra med Norrbottens och Västerbottens län där endast 5 procent av bruttokostnaden är köp av verksamhet från privata utförare.

Mellan åren 2011 och 2013 har andelen köp av verksamhet ökat i samtliga län. Den största procentuella ökningen har skett i Kalmar och Västmanlands län, den minsta i Värmlands län.

Diagram 27. Landstings, regioners och kommuners köp av verksamhet från privata företag och föreningar/stiftelser fördelat per län, år 2011 och 2013

Andel av bruttokostnaden i procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Befolkningen i landet har ökat med 1,7 procent under åren 2011 till 2013. Ökningen är som störst i storstäderna men under de senaste två åren har befolkningen ökat i alla län.

Sett över en lite längre period så är bilden emellertid mer differentierad. Jämfört med 2005 har befolkningen totalt ökat med 6 procent, varav 70 procent av befolkningsökningen skett i de tre storstadsläna. Befolkningen har till och med minskat i något av länen. Det är en klar samstämmighet med att de län med starkast befolkningsutveckling även har högst andel köpt verksamhet och vice versa.

De tio kommuner som köper mest och minst verksamhet

Tabell 6. De tio kommuner som år 2013 har störst respektive minst andel köpt verksamhet av privata utförare

Andel av bruttokostnaden i procent

Köper mest verksamhet		Köper minst verksamhet	
Kommun	Andel, %	Kommun	Andel, %
Täby	49	Arvidsjaur	1
Solna	43	Ludvika	1
Upplands Väsby	41	Ragunda	1
Vellinge	39	Degerfors	1
Danderyd	38	Lycksele	2
Nacka	35	Skinnskatteberg	2
Sollentuna	33	Mönsterås	2
Österåker	32	Norsjö	2
Stockholm	32	Mellerud	2
Vaxholm	29	Pajala	2

Källa: Statistiska centralbyrån.

Befolkningsrika och alliansstyrda kommuner köper en större del av verksamheten från privata utförare än övriga. Nio av de tio kommuner som har störst andel köpt verksamhet från privata utförare finns i Stockholms län. 26 kommuner har mer än 20 procent köpt verksamhet, av dessa finns 19 kommuner i Stockholms län. De sju kommuner som återfinns utanför Stockholms län är Helsingborg, Knivsta, Linköping, Staffanstorps, Uppsala, Vellinge och Västerås.

70 kommuner köper mindre än 5 procent av verksamheten från privata utförare, 192 kommuner har mindre än 10 procent köpt verksamhet.

Landsting och regioner som köper mest och minst verksamhet

Tabell 7. Landstings och regioners andel köpt verksamhet av privata utförare, år 2013
Andel av bruttokostnaden i procent och total kostnad i miljarder kronor

Landsting/region	Andel, %	Total kostnad, mdkr	Landsting/region	Andel, %	Total kostnad, mdkr
Stockholm	19	67,8	Västernorrland	5	7,2
Skåne	19	38,1	Kronoberg	5	5,3
Gävleborg	14	8,6	Värmland	4	7,7
Uppsala	14	12,8	Dalarna	4	8,3
Jönköping	12	10,4	Örebro	3	8,9
Kalmar	11	7,3	Norrbottnen	3	7,8
Halland	11	8,8	Blekinge	3	4,6
Västmanland	8	7,6	Jämtland	3	3,8
Västra Götaland	6	47,7	Västerbotten	2	9,0
Södermanland	6	7,9			
Östergötland	5	13,4	Genomsnitt	11	293

Källa: Statistiska centralbyrån.

Alliansstyrda landsting och regioner köper en större del av verksamheten från privata utförare än övriga. Brist på specialistläkare på de egna sjukhusen eller att landstinget inte klarar vårdgarantin kan vara orsaker till att landstinget eller regionen väljer att köpa verksamhet.

Större företag och koncerner

Under de senare åren har det genom uppköp av mindre och lokala företag bildats större, nationella koncerner som verkar i många kommuner, landsting och regioner. Det är till viss del en ny situation för kommunen, landstinget eller regionen. De ska möta en part som agerar utifrån ett marknadslogiskt tänkande, som även driver verksamhet i andra kommuner, landsting och regioner och som därutöver planerar för expansion.

Med undantag för Wallenbergsfärens börsnoterade investmentbolag Investor är det få börsnoterade bolag som är ägare i välfärdssektorn. Det är till dominerande del andra aktörer som svarar för den privata välfärdsproduktionen. En del av dem är familjeföretag och ytterligare några drivs av idéburna organisationer. En stor del av den privata verksamheten inom sjukvården drivs i bolagsform av verksamma läkare till exempel genom företaget Praktiker-tjänst.

De tio största aktörerna inom vård- och omsorgsbranschen svarar för cirka 40 procent av den totala privata marknaden (företagens bokslut 2012). Sex av bolagen ägs helt eller till större delen av så kallade riskkapitalbolag.

Tabell 8. De största aktörerna inom vård- och omsorgsbranschen, omsättning offentlig marknad 2012 och deras större ägare
Miljarder kronor och procent

Företag	Total omsättning i Sverige, mdkr	Andel offentlig marknad, %	Större ägare
Capio	6,0	100	Nordic Capital, Apax
Praktikertjänst	5,5	60	2100 delägare
Attendo	4,8	100	IK Investment Partners
Ambea (ägare till Vardaga, f.d. Carema)	4,7	100	Triton, KKR
Aleris	4,0	98	Investor
Humana	3,0	100	Argan Capital (England)
Frösunda LSS	2,3	100	HG Capital (England)
Team Olivia	1,8	100	Procuritas (Guernsey)
Förenade Care	1,2	100	Forenede (Danmark)

Källa: Dagens Samhälle "Den offentliga marknaden 2013".

Fram till 2012 skedde det en betydande koncentration då framförallt mindre utbildningsföretag/skolor köptes upp. Skolkoncernen Academedia omfattar i dag en fjärdedel av de privata skolornas elever och är ensamt större än de åtta storleksmässigt närmaste bolagen tillsammans. Även inom vård- och omsorgsområdet har det skett en markant koncentrerings till ett fåtal stora bolag.

Under 2012 och 2013 har det varit färre uppköp av företag inom vård, skola och omsorg. Den troliga orsaken är den diskussion som pågår politiskt om att minska möjligheten till vinster i välfärdsföretag. De så kallade riskkapitalbolagen har inte ifrågasatt ökad kvalitetskontroll eller utvärdering av verksamhetskvalitet. Det är i första hand förslag till vinstbegränsningar som ses som ett bekymmer, då vinstdelning är grunden för deras existens.

Tabell 9. De största aktörerna inom utbildningsbranschen, omsättning offentlig marknad 2012/13* och deras större ägare
Miljarder kronor och procent

Företag	Total omsättning i Sverige, mdkr	Andel offentlig marknad, %	Större ägare
Academediainklusive Pysslingen	5,1	100	EQT
Internationella Engelska skolan	0,9	100	TA Associates (USA)
Kunskapsskolan	0,8	100	Peje Emilsson & Investor
Praktiska Sverige	0,7	100	FNS Capital (Danmark)
Jensen Education	0,5	100	Håkan Jensen
PPS Power Planning System	0,3	100	Riverside (USA)
Thorengruppen	0,3	100	Raja Thoren
Inspira skolor	0,3	100	Bela och Joakim Marovits

*De flesta redovisar siffror från juni 2012 till juli 2013.

Källa: Dagens Samhälle "Den offentliga marknaden 2013".

Utvecklingen inom delbranscherna

Från rapporter och företagens bokslut för 2012 kan följande slutsatser dras över hur marknaden har utvecklats¹⁰.

De tio största aktörerna inom **vård- och omsorgsmarknaden** står för drygt 40 procent av marknaden. Det är ingen större skillnad jämfört med 2011. Den tidigare trenden att de stora aktörerna inom vård och omsorg blev större genom köp av konkurrenter har avstannat. Förmodligen beror det på diskussionen som pågår politiskt om att inte tillåta vinster i välfärdsföretagen.

Trenden att allt fler äldre bor kvar i ordinärt boende allt längre är tydlig. Runt 20 procent av personer över 80 år bor på särskilt boende. Verksamhetsområdet **omsorg med boende** omfattar alla särskilda boendeformer och vård- och behandlingshem. Bedömningen 2011 var att privatiseringen skulle tillta men tillväxttakten är betydligt lägre under 2012 och 2013 eftersom flera kommuner återtar verksamhet som tidigare varit på entreprenad samt att färre verksamheter än tidigare upphandlas. De två största aktörerna Vardaga Äldreomsorg och Attendo har tillsammans 50 procent av marknaden.

Personlig assistans bedrivs till över 60 procent av privata aktörer. Reformerna inom omsorgen har medfört att resurserna totalt sett till denna verksamhet har ökat från 15 miljarder kronor 1994 till 60 miljarder år 2012. Tillväxttakten har mer än halverats under 2012 (från drygt 20 procent till 10 procent senare under året). Den troliga förklaringen är en restriktivare hållning vid beviljandet av assistansersättning. Personlig assistans har den lägsta rörelse-

10. Grant Thornton Vårdstudie november 2013, Vårdstudie november 2012, Mc Kinsey Sverigerapporten 2012, Investors kvartalsbokslut 13q4, SCB Finansierare och utförare inom vård, skola och omsorg 2011, september 2013.

marginalen¹¹ bland alla undersökta delbranscher inom vård och omsorg, 5,4 procent för 2012.

Socialtjänstrelaterad omsorg inkluderar hemtjänst, rehabilitering, missbruksvård och annan öppenvård. Tillväxttakten är stark, mycket beroende av införandet av valfrihetssystem och ökat behov av platser för ensamkommande flyktingbarn och asylsökande. Rörelsemarginalen har ökat från 1,6 procent 2007 då branschen var relativt liten till 5,6 procent för 2012.

Vid införandet av vårdval inom **primärvården** 2010 ökade antalet privata vårdcentraler kraftigt. 2011 skedde en avstanning och 2012 och 2013 minskade antalet något. Capio köpte Carema sjukvård 2012 och är störst aktör med en marknadsandel på drygt 20 procent. Praktikertjänst med cirka 2 100 delägare har en marknadsandel strax under 20 procent.

Det är tydligt att expansionen av **fristående skolor** har demografiska förklaringar då det föddes många mellan åren 1988 och 1995 och haft sin förskole- och skoltid fram till nu. Det är främst inom gymnasieskolan som de fristående skolorna har etablerat sig.

Utvecklingen bland Sveriges fristående skolor pekar mot färre ägare där de tio största bolagen i dag utbildar 40 procent av alla elever som valt en fristående skola. Årsredovisningarna för 2013 visar att Academedia, Internationella Engelska Skolan (IES) och Kunskapsskolan förbättrade sin lönsamhet, jämfört med 2012. IES redovisade den högsta rörelsemarginalen, 10,7 procent, Academedia och Thorénggruppen redovisade en rörelsemarginal för 2013 på cirka 8 procent.

Fördelning av sysselsättning

Ett annat mått på omfattningen av den köpta verksamheten är hur sysselsättningen i den skattefinansierade välfärden fördelas mellan offentliga och privata utförare. Med hjälp av den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS)¹² från SCB går det att belysa antalet sysselsatta inom vård, skola och omsorg i olika sektorer¹³.

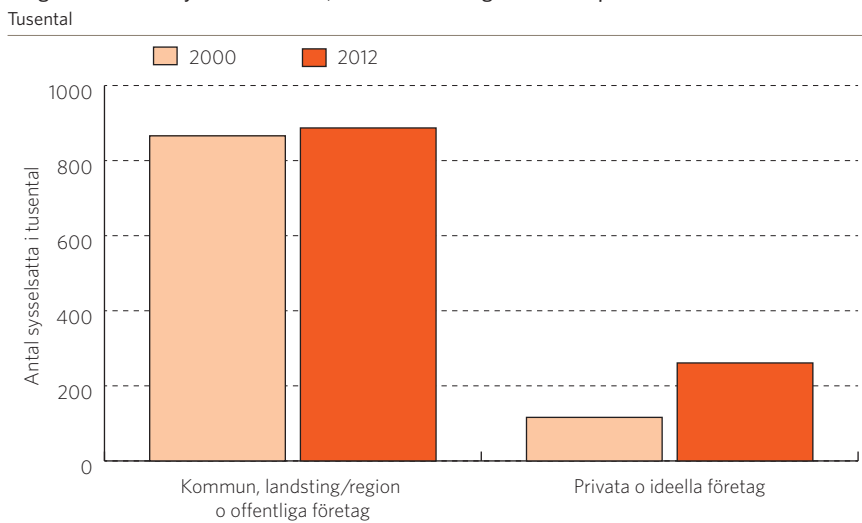
Sysselsatta inom branscherna utbildning, hälso- och sjukvård samt vård och omsorg utgör cirka en fjärdedel av de sysselsatta på arbetsmarknaden. Sysselsättningen i dessa branscher har varit helt dominerade av den offentliga sektorn i många år. Under det senaste decenniet har en bredare arbetsmarknad vuxit fram och det har skett en betydande ökning i antalet sysselsatta som är anställda i privata företag, medan antalet offentligt sysselsatta inom

11. Rörelsemarginal anger hur stor del av varje omsatt krona som blir kvar för att täcka räntor, skatt och vinst. Beräknas som rörelseresultat (intäkter minus kostnader) dividerat med omsättningen.

12. Den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken från SCB bygger på samkörning av olika register främst uppbördstaxeringen. Enligt denna bokförs företag på den verksamhet som är den mest dominerande och den sysselsatte på den verksamhet där hen har den största inkomsten.

13. Som sysselsatt/förvärvsarbetande räknas alla som har arbetat i genomsnitt minst en timme per vecka under november månad. Även de som var tillfälligt frånvarande under mätperioden till exempel på grund av sjukdom, ingår. Detta är samma definition som används i arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Diagram 28. Antal sysselsatta i vård, skola och omsorg år 2000 respektive 2012

Källa: Statistiska centralbyrån.

skola, vård och omsorg ökat marginellt. Diagram 28 visar att sysselsättningsökningen mellan år 2000 och år 2012 nästan helt skett i privat sektor.

Sedan år 2000 har antalet sysselsatta inom vård, skola, omsorg ökat med 175 000 personer, varav cirka 145 000 i privat regi. Den totala sysselsättningen och befolkningen har ökat under perioden, men i något långsammare takt, varför det är en större andel sysselsatta i dessa välfärdstjänster år 2012. Även under senare år har sysselsättningen ökat, mellan 2011 och 2012, med 23 000 varav 13 000 i de privata företagen. Merparten av tjänsterna i tabell 10 är skattefinansierade men det ingår även en del privat finansierade tjänster inom bland annat utbildning, exempelvis trafikskolor.

Tyvärr finns ingen komplett sysselsättningsstatistik specifikt över de skattefinansierade välfärdstjänsterna. SKL har i andra sammanhang hänvisat till Konjunkturinstitutets (KI) beräkning över privat sysselsatta i de kommunalt finansierade välfärdstjänsterna. Enligt KI uppgår den kommunalt finansierade privata sysselsättningen till cirka 150 000 personer. Sysselsättningen finns emellertid inte publicerad uppdelad på verksamhetsområden. För att kunna belysa den privata och kommunala sysselsättningen specifikt inom vård, skola och omsorg används därför här RAMS-statistiken.

Tabell 10. Antal sysselsatta inom vård, skola och omsorg, fördelat på sektorer år 2000 och 2012
Tusental och procent

	2000	2012	Förändring, antal	Förändring, %
Statligt anställda	41	61	20	49
Anställda i kommuner	623	634	11	2
Anställda i privata företag	90	222	132	146
Offentliga ägda företag	20	26	6	30
Anställda i landsting	223	227	4	2
Ideella organisationer o stiftelser	26	39	13	52
Summa	1 034	1 209	175	+17,0
Sysselsatta totalt	4 301	4 627	326	+7,6
Andel av sysselsättning, %	24,0	26,1		
Befolkningen	8 883	9 556		+7,6

Anm.: I denna tabell ingår en del verksamheter som inte ingår i de kommunala välfärdstjänsterna såsom trafikskolor, universitet, tandvård och en hel del annan privatfinansierad verksamhet.

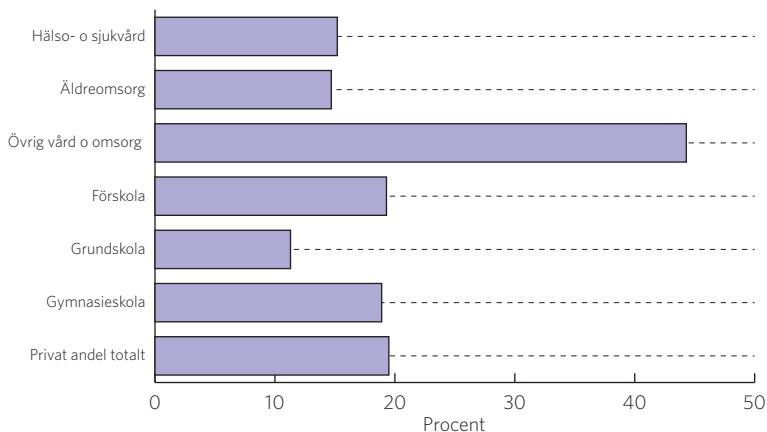
Källa: Statistiska centralbyrån.

Genom att bearbeta RAMS-statistiken ytterligare för år 2012 går det att få fram antalet privat sysselsatta i den huvudsakligen skattefinansierade verksamheten. Omkring 20 procent av de sysselsatta inom skola, vård och omsorg arbetar i privata företag eller i den ideella sektorn. Det rör sig om cirka 207 000 personer som är privat anställd/företagare inom välfärdstjänsterna. Merparten arbetar i de privata företagen medan de är förhållandevis få inom den ideella sektorn, cirka 25 000 personer.

Jämfört med KI:s antal sysselsatta är det en högre sysselställning, vilket till stor del förklaras av att personliga assistenterna ingår i de privat sysselsatta inom vård och omsorg men inte i KI:s beräkning av kommunalt finansierad privat sysselsättning. Finansieringen av personliga assistenter¹⁴ går via Försäkringskassan och ingår därför inte i kommuners köp av verksamhet enligt KI. Men de personliga assistenterna är en del av skattefinansierad vård, skola och omsorg och ingår därför i vår beräkning. Det kan i den bearbetade RAMS-statistiken i mindre utsträckning ingå verksamhet som inte är skattefinansierad. Statistiken kan således vara behäftad med viss osäkerhet.

Inom hälso- och sjukvården arbetar omkring 40 000 personer i privat sektor. När det gäller den specialiserade somatiska vården dominerar fortfarande landstingen helt som arbetsgivare enbart ett par procent av de anställda har en privat arbetsgivare. Men inom primärvården är den privata verksamheten omfattande, omkring 35–40 procent är privat anställda (se diagram 29 och tabell 11 på sidan 50).

14. Merparten av de personliga assistenterna finansieras via Försäkringskassan med statliga medel och ingår inte i köp av verksamhet. Försäkringskassans kostnad för personlig assistans är cirka 21 miljarder kronor därtill kommer cirka 5 miljarder kronor i kommunal finansiering via bidrag till Försäkringskassan.

Diagram 29. Andel privata sysselsatta inom olika delar av vård, skola och omsorg år 2012
Procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell 11. Sysselsatta efter sektor i det i huvudsak skattefinansierade kommunala välfärdsområdet år 2012

Tusental personer samt andel i procent

	Offentlig o offentliga bolag	Privat o ideella organisationer	Totalt, tusental	Andel privat, %
Hälsa- o sjukvård	225	40	265	15
Äldreomsorg	223	38	261	15
Övrig vård o omsorg	91	72	163	44
Skola	316	57	373	15
<i>varav:</i>				
förskola	98	24	122	19
grundskola	166	21	187	11
gymnasieskola	52	12	64	19
Summa	855	207	1 062	20

Anm.: Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik SNI 85, 86, 87, 88 bearbetad så att en del undergrupper som inte är skattefinansierade har exkluderats. Tandvård ej med.

Källa: Statistiska centralbyrån.

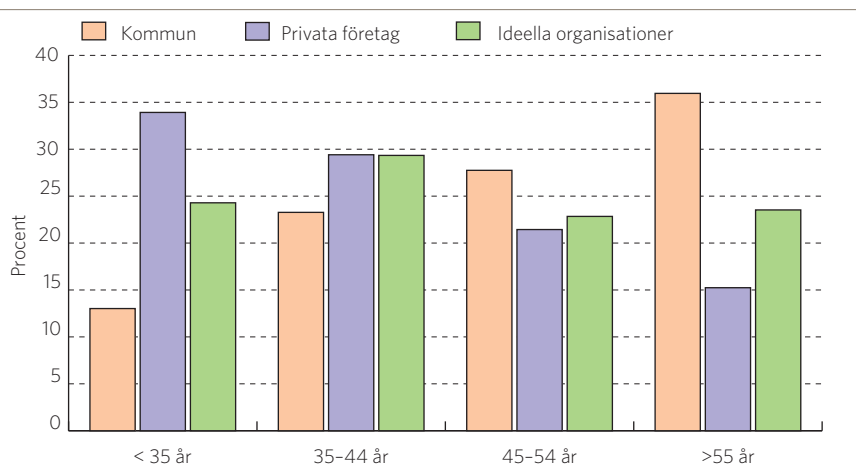
Enligt statistiken är det cirka 38 000 personer inom äldreomsorgens hemtjänst och särskilda boenden som arbetar i privat sektor. Andelen är därmed cirka 15 procent av de sysselsatta inom äldreomsorgen.

Inom den sociala omsorgen har det skett en snabb ökning av anställningar hos privata utförare. Detta är särskilt tydligt inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Omfattningen av stöd och omsorg enligt LSS och personliga assistenter har ökat mycket kraftigt under det senaste decen-

niet och en stor del av arbetsmarknaden har kommit att bli i privat regi. Över 60 procent av de som arbetar som personliga assistenter har en privat arbetsgivare. Uppskattningsvis kan det röra sig om cirka 45 000 personliga assistenter som är anställda privat, privata företag eller i ideella organisationer. Sammantaget rör det sig om 110 000 sysselsatta i privat sektor i inom det kommunala vård och omsorgsområdet.

Även i skolan är det ungefär 15 procent som är privat anställda. Det är i förskolan och gymnasieskolan som de privata arbetsgivarna är mest förekommande, med omkring en femtedel av sysselsättningen, medan andelen privat sysselsatta i grundskolan uppgår till 11 procent. I de privata skolföretagen arbetar cirka 46 000 personer och i ideella företagen cirka 11 000 personer, vilket kan jämföras med de totalt cirka 370 000 personer sysselsatta i förskolan och skolan enligt RAMS- statistiken.

Diagram 30. Anställda i gymnasiet i olika åldrar i kommuner respektive hos privata utförare 2012
Procent

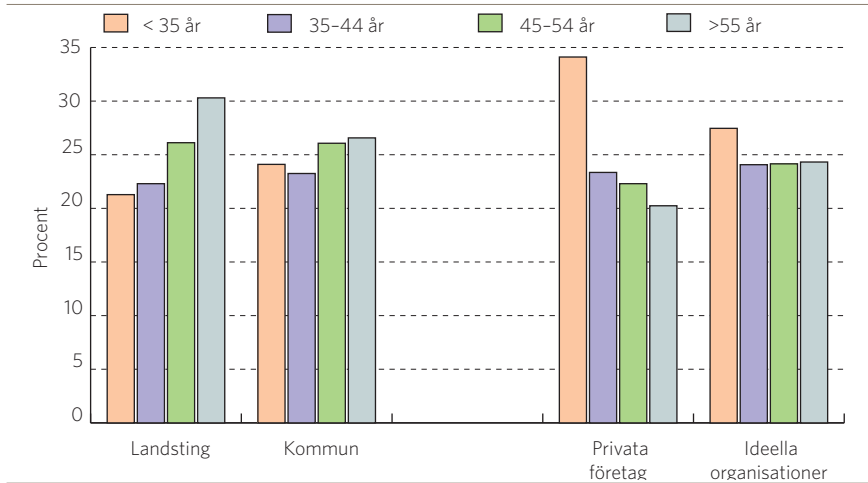
Källa: Statistiska centralbyrån.

De privata skolföretagen har en yngre åldersprofil på sina anställda jämfört med kommunerna. Särskilt tydligt är det inom gymnasieskolan, där mer än en tredjedel av anställda i privata företag är under 35 år, medan enbart 13 procent är dito bland de kommunalt anställda. Åldersstrukturen skiljer bland de sysselsatta i privat respektive kommunal sektor även inom övriga välfärdsområden. Det är dock inte lika markant som inom gymnasieskolan, men det är tydligt att det är en äldre åldersprofil bland de anställda i den offentliga sektorn än i den privata (se diagram 30–31).

Det är markant skillnad över andelen privata sysselsatta inom vård, skola och omsorg i landets olika delar. I Stockholms län är andelen privat sysselsatt-

Diagram 31. Åldersfördelning bland anställda inom välfärdsområdet efter sektor år 2012

Procent

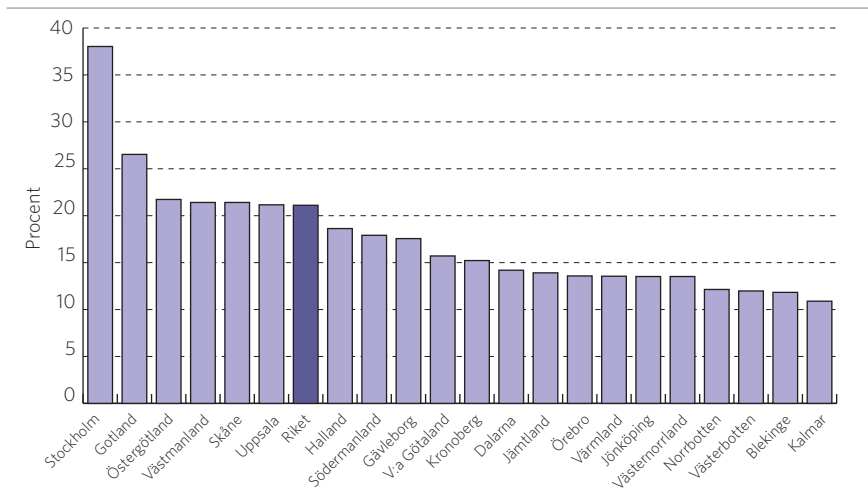

Källa: Statistiska centralbyrån.

nära 40 procent. I många län ligger andelen privat sysselsatta kring 15–20 procent. Lägst antal och andel privat sysselsatta finns i Blekinge och Kalmar. En stor del av den privata arbetsmarknaden inom skola, vård och omsorg finns således i storstadsregionen. De tre storstadsregionerna svarar för mer än 60 procent av den totala privata sysselsättningen i vård, skola och omsorg.

Diagram 32. Andel privat sysselsatta i kommunala välfärdstjänster år 2012 per län

Procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Antal privata utförare per kommun och per landsting eller region

SCB har inrättat ett Utförarregister och år 2014 är första året uppgifterna har begärts in från kommuner samt landsting och regioner. Sammanställningen visar att kommuner samt landsting och regioner tillsammans under 2013 köpt verksamhet från 34 000 privata utförare inom verksamhetsområdena vård, skola och omsorg.

SCB har bland dessa identifierat 9 700 unika utförare. Som exempel kan nämnas att inom förskolan finns 2 000 privata utförare, inom grundskolan 600 och inom gymnasieskolan 200.

Tabell 12. Antal privata utförare inom kommunerna per län fördelat på verksamhetsområde 2013
Antal

	Förskola, fritids- hem	Förskole- klass, grundskola	Gymnasie- skola	Övrig utbild- ning	Äldre- om- sorg	Insatser IFO funktion- s-hindrade	Övrigt	Totalt
Stockholm	2 640	1 631	1 727	367	907	1 877	1 170	14 10 333
Uppsala	252	170	250	43	78	202	319	23 1 337
Södermanland	123	119	228	43	38	168	157	11 887
Östergötland	160	155	211	77	59	221	446	28 1 357
Jönköping	106	70	174	64	34	124	236	5 813
Kronoberg	65	52	115	17	21	50	138	3 461
Kalmar	49	38	75	27	28	110	110	0 437
Gotland	26	9	5	5	13	15	36	16 125
Blekinge	57	49	57	11	11	40	95	0 320
Skåne	787	591	845	128	314	545	541	133 3 884
Halland	151	71	134	29	48	106	116	3 658
V:a Götaland	696	450	754	98	213	727	1 239	49 4 226
Värmland	92	45	192	15	32	82	210	12 680
Örebro	85	114	140	32	51	99	191	8 720
Västmanland	114	64	150	31	17	99	209	8 692
Dalarna	83	48	187	98	53	143	243	11 866
Gävleborg	116	76	159	46	27	108	186	0 718
Västernorrland	65	42	86	30	12	52	148	1 436
Jämtland	61	26	28	11	15	27	129	7 304
Västerbotten	79	55	89	14	29	80	202	9 557
Norrbottn	59	46	63	15	27	32	175	30 447
Total	5 866	3 921	5 669	1 201	2 027	4 907	6 296	371 30 258

Källa: Statistiska centralbyråns Utförarregister.

Kommunerna köper från flest privata utförare inom individ- och familjeomsorgen (IFO), följt av förskolor/fritidshem samt gymnasieskolor. De flesta privata utförare inom IFO är små företag och enskilda som driver enstaka HVB.

Inom förskola/fritidshem drivs 2 500 förskolor av 2 000 utförare, det vill säga de flesta privata utförare driver endast en förskola (tabell 12 på sidan 53).

Tabell 13. Antal privata utförare per landsting fördelat på verksamhetsområde 2013
Antal

	Primär- vård	Specialiserad somatisk vård	Specialiserad psykiatrisk vård	Tand- vård	Övrig hälso- o sjukvård	Totalt
Stockholm	361	112	66	1	91	631
Uppsala	155	68	51	15	9	298
Södermanland	68	46	16	13	0	143
Östergötland	69	40	12	30	0	151
Jönköping	64	29	14	7	3	117
Kronoberg	35	10	11	11	0	67
Kalmar	42	18	11	12	2	85
Blekinge	22	0	4	1	1	28
Skåne	311	140	85	86	143	765
Halland	48	39	1	7	0	95
Västra Götaland	281	132	10	27	2	452
Värmland	54	58	50	10	37	209
Örebro	51	52	54	10	14	181
Västmanland	82	32	12	10	0	136
Dalarna	44	17	26	13	10	110
Gävleborg	52	38	21	4	15	130
Västernorrland*	-	-	-	-	-	0
Jämtland	32	4	0	0	0	36
Västerbotten	48	22	13	1	0	84
Norrbottnen	49	29	6	3	1	88
Totalt	1 868	886	463	261	328	3 806

*Landstinget i Västernorrland har inte lämnat in några uppgifter till SCB:s undersökning.

Källa: Statistiska centralbyråns Utförarregister.

Landsting och regioner köper från flest privata utförare inom primärvården. Det kan förklaras med införandet av vårdval, som blev obligatoriskt i hälso- och sjukvårdslagen 2010.

Definitioner

Kommuner

Som underlag används uppgifter som finns i den officiella nationella statistiken och som beskriver kommunernas marknadsanvändning. Kostnadsuppgifterna är hämtade från SCB:s Räkenskapsammandrag (RS) för åren 2006–2013.

Materialet utgår också från den verksamhetsindelning som följer utifrån RS.

- **Politisk verksamhet** stöd till politiska partier, revision och liknande verksamhet.
- **Infrastruktur, skydd m.m.** fysisk och teknisk planering, bostadsförbättring, näringslivsfrämjande åtgärder, turistverksamhet, gator och vägar, parkering, parker, räddningstjänst, miljö och hälsoskydd samt totalförsvaret och samhällsskydd.
- **Fritid och kultur** stöd till föreningar, idrotts- och fritidsanläggningar samt fritidsgårdar, bibliotek, stöd till kulturella föreningar och studieorganisationer, museum samt musik- och kulturskola.
- **Pedagogisk verksamhet** Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, skolväsendet för barn och ungdom (inklusive förskoleklass) samt vuxenutbildning.
- **Vård och omsorg** primärvård, hälso- och sjukvård, vård och omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning. I detta innefattas boende i särskilda boendeformer, hemtjänst och färdtjänst. Individ- och familjeomsorg omfattar kostnader för socialbidrag, institutions- och familjehemsvård, familjerätt, öppenvård och behandling.
- **Särskilt riktade insatser** flyktingmottagande och arbetsmarknadsåtgärder.
- **Affärsverksamhet** näringsliv och bostäder, kommunikationer samt energi, vatten och avfall.

Kostnad

Kostnad definieras som bruttokostnaden minskad med dels interna intäkter (intäkter från andra förvaltningar i kommunen) dels med intäkter från andra kommuner och landsting.

Interkommunala köp

Kostnaderna för köp från andra kommuner minskas med försäljningsintäkter från andra kommuner, landsting och regioner på riksnivå och därmed försvinner stor del av de interkommunala köpen från statistiken. Det gäller framförallt inom de pedagogiska verksamheterna och särskilt gymnasieverksamheten där kommunerna köper många platser av varandra.

De kommunala bruttokostnaderna före avdrag för försäljning till andra kommuner och landsting uppgick till knappt 11 miljarder kronor 2013, varav den pedagogiska verksamheten står för 9,3 miljarder.

Tabell 14. De kommunala bruttokostnaderna, före avdrag för försäljning till andra kommuner, landsting och regioner 2013

Miljoner kronor

Politisk verksamhet	56
Infrastruktur, skydd m.m.	470
Fritid och kultur	23
Pedagogisk verksamhet	9 281
Vård och omsorg	951
Särskilt riktade insatser	122
Summa verksamhet	10 903

Källa: Statistiska centralbyrån.

Köp av verksamhet

Kostnader för entreprenad och köp av kärnverksamhet avser kostnader för köp där avtal finns med en extern producent. Med en entreprenad menas en verksamhet eller delverksamhet av större omfattning. Köp av verksamhet är ett vidare begrepp än entreprenad. Hit räknas även verksamhet med extern producent grundat på peng- eller checksystem och bidrag till fristående skolor, liksom köp från annan kommun, landsting eller staten. Försäljning till andra kommuner och landsting är exkluderade på riksnivån för att undvika dubbelredovisning av kostnaden.

Observera att insamlingen av statistik avseende köp av verksamhet har förändrats jämfört med tidigare år. Från och med 2011 efterfrågas enbart köp av kärnverksamhet (till exempel grundskola eller vård och omsorg för äldre). Tidigare ingick även köp av stödverksamhet (till exempel städning eller fastighetsskötsel) i kostnaden för köp av verksamhet. I denna rapport har därför kostnaderna för köp av verksamhet 2006–2010 räknats om, så att stödverk-

samhet exkluderas och kostnaderna blir jämförbara med år 2011–2013. Vissa av beräkningarna har inte gått att göra exakt utan schabloner har används. Jämfört med tidigare års rapporter innebär det nya sättet att redovisa att andelen köp av verksamhet minskar med i genomsnitt 1–2 procentenheter per år. Däremot är förändringstakten mellan åren ungefär densamma som tidigare.

Begreppet entreprenad och köp av kärnverksamhet definieras i den kommunala kontoplanen *Kommun-Bas* (konto 463). Följande grundläggande förutsättningar ska vara uppfyllda:

1. Avtal eller liknande överenskommelse om att bedriva viss verksamhet finns med en extern producent.
2. Verksamheten skulle annars ha utförts i egen regi.
3. Kommunen har huvudansvar för att tjänsterna erbjuds kommuninvånarna (gäller för kärnverksamheterna).

Externa varor

Externa varor innehåller förutom inköp av varor i allmän bemärkelse även andra inköp samt vissa entreprenader, till exempel husbyggnadsentreprenader och anläggnings- och reparationsentreprenader.

Tjänster och bidrag

SKL:s egen summering av tre kostnadsindelningar i RS som avser externa köp:

- Varor och tjänster (till exempel entreprenad och köp av stödverksamhet, konsulttjänster).
- Bidrag och transfereringar. (Bland annat ingår ekonomiskt bistånd och ersättning till Försäkringskassan för personlig assistans här. Bidrag till fristående skolor ingår inte här utan redovisas under Köp av verksamhet.)
- Externa lokalhyror.

Övriga kostnader

Totala kostnader minskat med köp av verksamhet, externa varor samt tjänster och bidrag. Övriga kostnader avser i huvudsak verksamhet i egen regi och bland annat ingår alla personalkostnader här.

Privata utförare

I begreppet privata utförare ingår föreningar och stiftelser (ideella och ekonomiska föreningar samt stiftelser och Svenska kyrkan), privata företag (aktiebolag, handelsbolag eller enskilda företag, andra kommuners kommunala företag) och enskilda personer (personliga assistenter, kontaktpersoner och familjehemsplaceringar).

Offentliga utförare

I begreppet offentliga utförare ingår kommunens egna kommunala företag, andra kommuner, kommunalförbund, landsting och stat.

Landsting och regioner

Som underlag används uppgifter som finns i den officiella nationella statistiken. Kostnadsuppgifterna är hämtade från SCB:s Räkenskapsammandrag (RS) för åren 2006–2013. Uppgifterna för år 2013 avser de uppgifter som fanns tillgängliga i juli 2014.

Materialet utgår från den verksamhetsindelning som följer utifrån VI 2000.

- **Primärvård** hälso- och sjukvårdsverksamhet som inte kräver sjukhusens medicinska och tekniska resurser.
- **Specialiserad somatisk vård** hälso- och sjukvårdsverksamhet som kräver mer specialiserade åtgärder än vad som kan ges i primärvård.
- **Specialiserad psykiatrisk vård** hälso- och sjukvårdsverksamhet som kräver mer specialiserade åtgärder än vad som kan ges i primärvård.
- **Tandvård** allmäntandvård, kollektiv tandvård, specialisttandvård, sjukhus-tandvård inklusive tandvård som ges vid övriga vårdinstitutioner samt tandtekniska laboratorier.
- **Övrig hälso- och sjukvård** verksamhet som inte relateras till vårdtillfälle eller besök exempelvis forskning, FoU, folkhälsoarbete, LSS och social verksamhet.
- **Regional utveckling** utbildning, kultur, trafik och infrastruktur och allmän regional utveckling.
- **Politisk verksamhet** landstingsfullmäktiges, landstingsstyrelsens och nämndernas möten och konferenser, landstingens revisorer samt bidrag till politiska partier och SKL¹⁵.

Kostnader totalt

- **Köp av verksamhet** = köp av hela verksamheter. Se även under ”Lämnade bidrag”.
- **Externa varor** = läkemedel, sjukvårdsartiklar och medicinskt material. Här ingår även tekniska hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning, livsmedel/råvaror, energi samt förbrukningsinventarier och -material.
- **Tjänster** = verksamhetsanknutna tjänster såsom köp av laboratorie-, röntgen- och ambulanstjänster med mera. Här redovisas även kostnader för inhyrd personal från personaluthyrningsföretag, köpt patientkost, hyror, resekostnader, transporter med mera.
- **Bidrag** = bidrag till enskilda personer, företag, föreningar med flera. Med bidrag avses en ersättning som lämnas i understödande syfte. Observera att ersättningar som svarar mot utförd verksamhet, där avtal eller liknande finns som reglerar motprestationen, redovisas istället som köp av verksamhet.

15. År 2007 gjordes ett förtydligande i anvisningarna, kostnaderna ska avse administrationen för den politiska ledningsfunktionen (främst för politiska sekreterare) men inte sammanträdesadministration, nämndsekreterare och dylikt.

- **Övriga kostnader** = totala kostnaden minskat med köp av verksamhet, externa varor samt tjänster och bidrag. Här ingår bland annat kostnader för den egna personalen.

Vid uppgift om andel av kostnad används nettokostnaden¹⁶ som är det kostnadsbegrepp som används i landstingens Räkenskapsammandrag. Kostnaden för läkemedel inom läkemedelsförmånen är exkluderad.

Kostnader från centrala så kallade servicekostnader ingår i verksamheterna¹⁷.

I begreppet privata utförare ingår:

- **Privata företag** = alla företag förutom de som tillhör den egna ”landstingskoncernen”. Här ingår aktieföretag, handelsbolag, ekonomiska föreningar, personalkooperativ samt personliga företag (till exempel läkare med personligt företag).
- **Ideella föreningar och stiftelser** Observera att stiftelser som ingår i landstingskoncernen redovisas under landstingsägda bolag.
- **Hushåll och individer** Observera att läkare med personligt företag redovisas under privata företag.

I begreppet offentliga utförare ingår:

- **Andra landsting/regioner**
- **Landstingsägda bolag** = bolag, föreningar med mera som ingår i koncernredovisningen. Observera: landstingsägda företag med mera inom andras landstingskoncerner redovisas under privata företag.
- **Kommuner** (inklusive Region Gotland) och kommunägda bolag.
- **Statliga myndigheter** till exempel Försäkringskassan.

¹⁶ Samtliga kostnader med avdrag för samtliga intäkter vilket är den kostnad som landstingen ska finansiera med skatter, generella statsbidrag och finansnetto. Det innebär att kostnader för verksamhet som producerats till andra än den egna befolkningen och patientavgifter har räknats av.

¹⁷ Exempel på serviceverksamheter är administration, fastighetsförvaltning, städ och kök.

Tabeller kommuner

Kommunernas köp av verksamhet 2006–2013

Kommunernas totala kostnader och fördelning på olika kostnadslag

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totala kostnader								
egentlig verksamhet	405 446	425 260	447 115	459 338	473 704	489 899	505 719	522 309
varav köp av verksamhet	47 870	52 632	58 966	66 212	73 044	77 032	81 942	87 645
varav externa varor	19 753	20 051	21 305	20 980	22 080	22 478	21 947	21 901
varav tjänster och bidrag	51 700	52 585	55 513	58 609	60 028	69 391	70 186	72 640
varav övriga kostnader	286 123	299 995	311 332	313 540	318 550	320 995	331 641	340 123

Totala kostnader per verksamhet

Miljoner kronor

Politisk verksamhet	4 804	5 003	5 305	5 579	5 722	5 997	5 950	6 021
Infrastruktur, skydd m.m.	30 522	31 174	33 058	35 043	35 516	36 809	38 270	39 254
Fritid och kultur	20 706	21 875	22 871	22 991	23 951	24 824	25 818	26 587
Pedagogisk verksamhet	179 914	187 499	196 411	201 227	206 889	213 364	219 733	225 932
Vård och omsorg	159 692	168 038	178 619	184 295	190 227	197 468	204 108	211 649
Särskilt riktade insatser	9 807	11 672	10 850	10 204	11 397	11 437	11 839	12 866

Kommunernas köp av verksamhet

Miljoner kronor

Köp av verksamhet totalt	47 870	52 632	58 966	66 212	73 044	77 032	81 942	87 645
varav privata leverantörer	40 804	42 106	49 628	55 865	61 955	67 102	71 729	75 678
varav offentliga leverantörer	7 066	10 526	9 338	10 347	11 089	9 913	10 113	11 936

Köp från privata leverantörer, fördelat per organisationsform

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Privata företag	29 009	29 985	36 628	42 019	47 369	51 580	55 814	61 422
Föreningar och stiftelser	10 704	10 958	11 863	12 638	13 160	14 214	14 618	13 460
Enskilda	1 091	1 163	1 137	1 207	1 426	1 308	1 297	797

Köp av verksamhet fördelat per verksamhet

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Politisk	32	40	42	41	44	49	21	38
Infrastruktur	2 346	3 056	3 597	4 725	5 556	5 503	6 015	6 800
Kultur/fritid	524	566	610	660	704	777	847	907
Pedagogisk	23 639	25 544	28 681	31 819	34 680	35 661	37 565	39 666
Vård/omsorg	21 211	23 166	25 626	28 468	31 156	34 113	36 341	38 694
Riktade insatser	135	261	340	500	813	929	1 153	1 540

Köp från privata leverantörer fördelat per verksamhet

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Politisk	27	25	29	29	30	30	23	29
Infrastruktur	1 728	1 565	1 718	1 928	2 596	2 305	2 508	2 730
Kultur/fritid	405	453	453	499	509	564	614	644
Pedagogisk	19 958	19 695	24 891	27 880	30 549	32 442	34 615	36 171
Vård/omsorg	18 558	20 152	22 230	25 088	27 530	30 911	32 920	34 727
Riktade insatser	128	216	306	441	741	850	1 050	1 377

Pedagogiska verksamheter – köp av verksamhet, fördelat per leverantör

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Offentliga leverantörer	3 681	5 848	3 789	3 939	4 131	3 209	2 736	3 479
Privata leverantörer	19 958	19 695	24 891	27 880	30 549	32 442	34 615	36 171
varav privata företag	11 890	11 402	15 862	18 181	20 206	21 483	23 396	26 267
varav föreningar och stiftelser	7 826	7 982	8 697	9 319	9 716	10 567	10 870	9 761
varav enskilda	242	311	332	381	626	392	350	143

Pedagogiska verksamheter – köp av verksamhet, fördelat per delverksamhet

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Förskola	6 002	6 570	7 440	8 393	9 452	10 149	11 062	11 745
Grundskola	6 578	6 810	7 565	8 279	9 069	9 304	10 300	11 077
Gymnasieskola	7 403	8 336	9 593	10 464	11 180	10 946	10 916	10 995

Vård och omsorg - köp av verksamhet, fördelat per leverantör

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Offentliga leverantörer	2 653	3 015	3 396	3 380	3 626	3 196	3 696	3 964
Privata leverantörer	18 558	20 152	22 230	25 088	27 530	30 911	32 920	34 727
varav privata företag	15 113	16 636	18 564	21 270	23 645	26 739	28 744	30 802
varav föreningar och stiftelser	2 646	2 731	2 912	3 044	3 135	3 322	3 403	3 345
varav enskilda	799	784	754	774	749	850	773	580

Vård och omsorg - köp av verksamhet, fördelat per delverksamhet

Miljoner kronor

Äldreomsorg inkl. färdtjänst	10 511	11 047	12 322	14 556	15 263	16 889	17 942	18 714
Insatser till personer med funktionsnedsättning	5 656	6 119	6 939	7 868	8 567	9 606	10 329	11 376
IFO	5 879	6 151	6 760	6 756	6 922	7 444	7 876	8 319

Tabeller landsting och regioner

Landstingens och regionernas köp av verksamhet 2006–2013

Verksamhetens totala kostnader

Samtlig verksamhet

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Köp av verksamhet	29 516	31 495	34 007	37 721	40 714	44 074	49 528	51 954
Tjänster	25 471	26 071	27 643	28 954	29 409	30 984	31 859	33 644
Bidrag	12 622	14 179	14 711	15 512	17 059	17 278	19 696	20 858
Externa varor	38 232	39 842	41 963	44 131	44 668	45 088	44 613	44 726
Övriga kostnader	115 006	117 864	122 554	124 272	126 674	131 335	136 433	142 106
Totalt	220 847	229 451	240 878	250 590	258 524	268 759	282 129	293 288

Köp av verksamhet inom hälso- och sjukvård

Primärvård

Miljoner kronor

Köp från:

Privata företag	5 923	6 669	7 647	8 739	10 215	11 385	12 180	13 178
Ideella föreningar o hushåll	106	108	106	112	71	116	134	133
Stat	4	5	1	-11	1	-2	4	1
Andra landsting	276	295	315	302	313	286	332	318
Landstingsägda bolag	57	77	86	132	128	137	143	152
Kommuner o kommunala bolag	303	283	273	254	267	312	275	300
Länder utanför Sverige	0	3	3	1	0	1	0	0
Summa köp av verksamhet	6 669	7 440	8 432	9 530	10 993	12 235	13 067	14 082
Nettokostnad	137 612	29 644	31 869	33 237	34 277	35 301	37 241	38 407

Somatisk vård

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Köp från:</i>								
Privata företag	6 448	5 887	5 992	6 748	7 306	7 841	8 205	8 699
Ideella föreningar o hushåll	418	488	543	565	453	606	589	699
Stat	20	-16	5	-23	5	16	16	17
Andra landsting	5 494	5 826	6 255	6 713	6 768	7 134	7 534	7 384
Landstingsägda bolag	3 852	4 486	5 029	5 710	6 245	6 411	6 832	7 096
Kommuner o kommunala bolag	89	120	119	101	44	26	50	40
Länder utanför Sverige	4	10	8	14	20	26	24	21
Summa köp av verksamhet	16 325	16 801	17 952	19 829	20 840	22 059	23 250	23 957
Nettokostnad	89 846	93 781	98 859	102 955	106 013	110 147	114 252	117 901

Psykiatrisk vård

Miljoner kronor

<i>Köp från:</i>								
Privata företag	994	1 119	1 116	1 267	1 441	1 663	1 612	1 771
Ideella föreningar o hushåll	93	112	105	113	93	137	126	133
Stat	0	3	5	-6	0	-1	34	0
Andra landsting	468	535	591	664	658	691	708	710
Landstingsägda bolag	2	6	5	15	10	14	15	14
Kommuner o kommunala bolag	24	28	28	30	24	21	48	96
Länder utanför Sverige	0	0	0	1	2	3	1	0
Summa köp av verksamhet	1 581	1 802	1 849	2 085	2 228	2 527	2 544	2 724
Nettokostnad	16 003	16 846	17 545	17 773	18 032	18 686	19 103	20 775

Tandvård

Miljoner kronor

<i>Köp från:</i>								
Privata företag	573	609	668	733	776	831	869	922
Ideella föreningar o hushåll	2	4	8	10	6	1	-2	1
Stat	33	38	38	43	32	30	31	32
Andra landsting	16	15	22	21	28	25	27	28
Landstingsägda bolag	496	657	651	763	802	950	902	916
Kommuner o kommunala bolag	1	1	0	0	1	0	0	0
Länder utanför Sverige	0	0	0	0	0	0	0	1
Summa köp av verksamhet	1 120	1 324	1 387	1 572	1 646	1 837	1 828	1 901
Nettokostnad	4 658	4 815	4 954	4 915	4 975	5 061	5 226	5 191

Övrig hälso- och sjukvård

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Köp från:</i>								
Privata företag	888	995	1 034	1 124	1 041	1 125	1 130	1 300
Ideella föreningar o hushåll	9	20	11	9	7	19	17	30
Stat	4	4	7	6	8	15	16	22
Andra landsting	129	85	86	109	97	133	142	174
Landstingsägda bolag	107	82	19	20	21	20	20	22
Kommuner o kommunala bolag	19	19	21	23	37	15	22	15
Länder utanför Sverige	1	0	2	2	2	0	0	6
Summa köp av verksamhet	1 157	1 206	1 180	1 292	1 213	1 327	1 348	1 569
Nettokostnad	12 816	14 296	14 661	14 735	15 044	15 824	16 691	17 292

Hälso- och sjukvård, exkl. politisk verksamhet

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Köp från:</i>								
Privata företag	14 826	15 279	16 457	18 612	20 779	22 845	23 995	25 869
Ideella föreningar o hushåll	628	732	773	809	629	879	864	997
Stat	61	35	55	10	46	58	101	72
Andra landsting	6 382	6 756	7 268	7 809	7 863	8 269	8 744	8 615
Landstingsägda bolag	4 513	5 308	5 791	6 640	7 206	7 531	7 912	8 200
Kommuner o kommunala bolag	436	451	442	408	374	374	395	451
Länder utanför Sverige	6	13	13	19	24	30	26	28
Summa köp av verksamhet	26 852	28 574	30 799	34 306	36 921	39 987	42 037	44 232
Nettokostnad	151 849	159 382	167 887	173 615	178 340	185 019	192 513	199 565

Köp av verksamhet inom regional utveckling

Regional utveckling, exkl. politisk verksamhet

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Köp från:</i>								
Privata företag	2 454	2 718	2 974	3 183	3 280	3 792	6 863	7 137
Ideella föreningar o hushåll	35	35	59	52	63	109	122	64
Stat	4	3	2	0	2	108	25	41
Andra landsting	14	13	16	16	17	20	35	34
Landstingsägda bolag	39	38	37	32	38	38	364	397
Kommuner o kommunala bolag	241	239	281	261	253	25	32	20
Länder utanför Sverige	0	0	3	1	132	0	32	20
Summa köp av verksamhet	2 787	3 047	3 371	3 544	3 785	4 092	7 473	7 712
Nettokostnad	13 048	14 378	15 658	16 112	17 698	17 989	21 923	23 199

därv Trafik och infrastruktur

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Köp från:</i>								
Privata företag	2 412	2 681	2 932	3 135	3 238	3 718	6 799	7 092
Ideella föreningar o hushåll	3	2	3	3	12	16	33	12
Stat	0	0	0	0	-1	102	16	38
Andra landsting	1	0	0	0	0	0	20	21
Landstingsägda bolag	33	32	32	32	33	32	362	390
Kommuner o kommunala bolag	0	0	0	0	0	0	33	20
Länder utanför Sverige	0	0	0	0	0	0	32	21
Summa köp av verksamhet	2 448	2 715	2 966	3 169	3 281	3 867	7 293	7 594
Nettokostnad	8 703	9 822	10 978	11 205	11 805	12 716	16 809	17 771

Köp av verksamhet inom politisk verksamhet

Politisk verksamhet avseende hälso- och sjukvård och regional utveckling

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Köp från:</i>								
Privata företag	2	0	0	0	0	-1	1	0
Ideella föreningar o hushåll	10	8	7	7	7	9	7	8
Stat	1	0	0	0	0	0	0	0
Andra landsting	0	0	0	0	0	0	0	0
Landstingsägda bolag	0	0	0	0	0	0	0	0
Kommuner o kommunala bolag	0	0	0	0	0	0	0	0
Länder utanför Sverige	0	0	0	0	0	1	0	0
Summa köp av verksamhet	13	8	7	7	7	9	9	8
Nettokostnad	1 240	1 241	1 318	1 342	1 290	1 329	1 323	1 434

Köp av verksamhet i samtliga verksamheter

Samtlig verksamhet

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Köp från:</i>								
Privata företag	17 282	17 997	19 432	21 795	24 059	26 637	30 859	33 007
Ideella föreningar o hushåll	673	775	839	868	699	997	993	1 069
Stat	65	38	56	10	48	166	127	113
Andra landsting	6 396	6 769	7 284	7 824	7 880	8 289	8 779	8 649
Landstingsägda bolag	4 552	5 346	5 828	6 672	7 244	7 570	8 276	8 598
Kommuner o kommunala bolag	677	690	723	670	627	399	426	470
Länder utanför Sverige	6	13	16	20	156	31	58	47
Summa köp av verksamhet	29 652	31 629	34 178	37 858	40 713	44 089	49 518	51 953
Nettokostnad	275 225	175 002	184 863	191 068	197 328	204 336	215 759	224 198

Köp av verksamhet

Kommuner, landsting och regioner 2006–2013

Kommuner, landsting och regioner köper allt mer verksamhet av andra utförare. Ökningen mellan åren 2006–2013 var kraftigare de första åren men har mattats något under de senare åren.

Sveriges Kommuner och Landsting fortsätter att följa utvecklingen och i denna skrift får du på ett samlat och enkelt sätt ta del av fakta inom de olika delområdena.

I årets upplaga redovisas förutom omfattningen på verksamhetsköp i ekonomiska termer, också hur stor andel av elever, brukare och patienter som tar del av tjänsten från en privat utförare. Även uppgifter om hur stor andel av de anställda inom vård, skola och omsorg som har privat arbetsgivare presenteras.

Beställ eller ladda ned på www.skil.se/publikationer eller på telefon 08-509 59 90.

Pris 100 kr exkl. moms och porto.

ISBN 978-91-7585-070-2

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Post 118 82 Stockholm
Besök Hornsgatan 20
Telefon 08-452 70 00
www.skil.se